

HLASY NÁRODA

VOICES OF THE NATION

MĚSÍČNÍK ČESKÉ MISIE V CHICAGU

No 12/2024

Cena \$ 2.50

DECEMBER 2024

Třebechovický betlém

Třebechovice pod Orebem jsou město nacházející se 13 km východně od Hradce Králové. Jsou známé proslulým betlémem, který je dnes vystaven v místním muzeu. Třebechovický betlém je celodřevěný mechanický betlém, který je dílem Josefa Probošta, Josefa Kapuciána a Josefa Frimla. V roce 1999 byl prohlášen za národní kulturní památku.

Betlém vznikl postupně v několika etapách od roku 1882 až do roku 1926, kdy zemřel jeho iniciátor a hlavní tvůrce Josef Probošt. Ten se původně vyučil truhlářem. Když se vrátil z vojny, tak převzal hospodářství po svém otci. Oženil se s Annou, která byla o 15 let mladší. Rok po svatbě se jim narodil syn Josífek. Brzy však zemřel a jeho odchod zanechal v srdcích obou rodičů velký smutek. A tak se Josef rozhodl, že svoji ženu překvapí vlastnoručně vyřezávanými jesličkami. Ty jí věnoval na Vánoce roku 1885. Ty se libily nejen manželce, ale i přátelům a sousedům. A po tomto úspěchu se rozhodl vytvořit betlém mnohem větší, který jak sám řekl „bude největší a nejkrásnější na světě, takže se na něj určitě přijede podívat z Vidně sám císař pán.“

Sprátil se s Josefem Kapuciánem, který mu do betlému vyřezával figurky. Sám se věnoval tvorbě krajiny a architektuře. Betlém ho bavil natolik, že ztratil zájem o práci v hospodářství a veškerou práci zanechal na své ženě a dceři. Jeho dalším spolupracovníkem se stal sekerník Josef Friml a díky němu se celý betlém dal do pohybu. Co bylo pro něj velmi důležité, aby se figurky pohybovaly přirozeně. Betlém původně koncipovaný jako rohový nakonec stavěli do délky, tak aby se s ním mohlo cestovat. Sotva jej pořádně dokončili, přišla I. světová válka. Ta jim znemožnila jejich cestování po poutích a výstavách. A tak se nedostavil očekávaný finanční úspěch a z Probošta se stal zatrpklý a mrzutý člověk. Po jeho smrti byl betlém na více let uložen do heden.

Na počátku třicátých let se Proboštova dcera Anna s manželem rozhodla otcovo dílo prodat. Betlém po řadě jednání s více zájemci nakonec dne 13. července 1934 zakoupil pro Československou církev husitskou majitel továrny na kožené zboží v Třebechovicích Jaroslav Burdych (1892–1957) za 15 225 korun, což v té době byla cena malého rodinného domku. Poté betlém – složený v bednách – znovu sestavil Jan Sedláček, který se aktivně na úpravách a doplňování betléma podílel ještě za Proboštova života. V letech druhé světové války byl betlém ukryt. V roce 1949 režim zabavil Burdychovým majetek a betlém se stal majetkem státu. Roku 1951 jej oficiálně převzala Národní kulturní komise a svěřila jej do péče míst-

niho národního výboru. Jeho předseda pak prosazoval, že betlém je třeba spálit, protože je „produktem náboženského tmářství.“ Naštěstí se tak nestalo.

V 60. letech 20. století pak o betlém vyvstal nový zájem. V roce 1965 byl zapsán na seznam kulturních památek. Betlém potom roku 1967 putoval na světovou výstavu EXPO v Montrealu v Kanadě, kde prezentoval lidové umění z přelomu 19. a 20. století. V roce 1968 se představil v holandském miniaturním městečku Madurodam, v březnu 1970 pak v Londýně a následně na dalších místech. V roce 1972 byl betlém přemístěn do haly Památníku města Třebechovice pod Orebem. V roce 1999 byl prohlášen za národní kulturní památku a v roce 2013 byl přenesen do nově vystavěné budovy třebechovického muzea, kde je stále zpřístupněn veřejnosti. Časté stěhování a změna prostředí škodily betlému a tak musel být častěji opravován. Poslední rozsáhlá obnova a restaurování se uskutečnily 2015 - 2016.

Třebechovický betlém měří na délku 6,9 metru, na výšku 2,2 metru a je hluboký 1,9 metru. Váží bez podvozku 1,2 tuny. Dohromady betlém obsahuje 2033 součástí. Krajinu tvoří sedm teras a jedna malá teráska. Ty zaplňují postavičky představující domorodé obyvatele Čech i biblické postavy. Z 351 figurky se 150 hybe pomocí pásů a 51 postaviček vykonává složitější pohyby připomínající ty lidské. Jsou vyřezány z lipového dřeva a zhruba 10–20 cm vysoké. Nejsou polychromované, ale v přírodní barvě materiálu.

Třebechovický betlém v sobě spojuje dvě témata – biblické a světské. Hlavním motivem jsou samozřejmě jesličky s Pannou Marií, Josefem a Ježíškem. K tomu se připojují výjevy ze života Ježíše Krista od zvěstování Panně Marii archandělem Gabrielem, přes vánoční motivy při Kristově narození, jakou jsou pastýři s ovečkami, tři králové s doprovodem, vraždění nevinátek a útěk svaté rodiny do Egypta. Potom pokračují výjevy pašijové, které vrcholí křížovou cestou, Ježíšovou smrtí na kříži a končí snímáním z kříže, které je považováno za nejkrásnější řezbářský výtvar v betlémě z jednoho kusu dřeva. Život Kristův pak vrcholí zmrtvýchvstáním a nanebevstoupením. Biblické výjevy jsou na horních terasách betlému. Naproti tomu dolní terasy jsou věnovány světským obrazům. Na přízemní terase najdeme figurky řemeslníků a obyčejných lidí při práci a postupně na dalších terasách hraje třebechovická kapela, místní kováři tu buší do kovářského mlatu, je tu průvod, který přišel obdarovat Ježíška. Řezbář zde většinou zpodobil skutečné občany a zástupce jednot-

livých profesí přímo ze Třebechovic a okolí. Samotného autora betlému Josefa Probošta znázorňuje figurka truhláře, který pracuje u ponku a řeže na pile. Je zobrazen s knírkem, který byl pro něj typický. V době, kdy se betlém dělал se scházeli u Proboštů tzv. „betlémáci“, kteří přicházeli s nápady na nové figurky a pomáhali s vyhledáváním předloh v knihách o antickém umění. Vzhledem k velkému zájmu zapojit se do této tvůrčí skupiny byly stanoveny podmínky pro přijetí: zájemce musel donést bochník čerstvě upečeného chleba, velký pletenec buřtů a rovněž několik lahví kořalky. Členové skupiny pak byli obvykle zobrazeni v betlému přímo ve svých profesích.

Pohybový mechanismus betlému je celý ze dřeva. Převládá tu buk, třešeň a habr. Skládá se z více než 150 různých ozubených kol a dřevěných pák, řetězů a řemenů. Mechanismus zkonstruoval třebechovický sekerník Josef Friml, který stavěl mechanismy do mlýnů a jiných hospodářských zařízení. Betlém byl do pohybu uváděn ručně klikou. Dnes je tu malý elektrický motorek. Friml vymyslel soustrojí umožňující pohyb na pásech pro 150 postavíček a dalších padesát pohybuje hlavou a údy. Nejobtížněji realizovatelným pohybem se ukázalo Josefovo kolébání jesliček, údajně jej řešili více než půl roku. Ve scéně u jesliček je vykonáváno přes dvacet synchronizovaných pohybů. Pohyby postavíček se dělí na dva druhy – opakované a opakované se zastavením. Mezi opakující se patří stažení točící kolovrátkem, horníci rubající uhlí, pochodující vojáci či trkající se kozli. Při opakování jiných pohybů nastává krátká přestávka. Například archanděl Gabriel, který zvěstuje Panně Marii Ježíšovo narození se na chvíli pozastaví, než pokračuje ve své pouti; voják probodávající Ježíšův bok nejprve zamíří špičkou kopí než bodne plnou silou; truhlář zpomalí řezání pilkou jakoby narazil na suk; basista táhne smyčcem třikrát, dvakrát a zase třikrát, dvakrát, což pravděpodobně symbolizuje veselou písničku. Poutníci s dary jsou připevněni na soustavě dřevěných řetězů, jež se podobají hnacím řetězům u jízdního kola.

Zhlédnout pohyblivý betlém v Třebechovicích je nezapomenutelný životní zážitek.

*Podle wikipedie a
dalších pramenů připravil
Mons. Dušan Hladík*

**Foto na titulní straně:
Scéna jesliček s Pannou Marií, Josefem a
pastýři v Třebechovickém betlému**

Celkový pohled na Třebechovický betlém

Zpěvy u jesliček

Vstávají ze sna pastýři
a díví se a žasnou.
A bez váhání zámíří,
kde vidí hvězdu jasnou.

Nad holým chlévem z kamení,
co hledí dolů k městu,
hoří to Boží znamení
a osvětluje cestu.

Svolává k chlévu ze všech stran
i anděle i lidi.

A kdo má srdce dokořán,
každý to světlo vidí...

A kdo má srdce dokořán,
ten slyší z nebe zvony.
Sbíhá se, sbíhá ze všech stran
těch srdcí milióny.

A pokud časem bude čas
a srdce otevřená,
budou se sbíhat zas a zas
a padat na kolena

Před Králem věků na jeslích
a zpívat celým světem:
Buď sláva Bohu v nebesích
a pokoj Božím dětem.

Ježíšek malý, ještě dítě,
hrobový kámen odvalil,
ručkama v slámě plete síť,
aby v ně duše nalovil.

Maličké tělo Krista Pána
a svatá rosa krve v něm
budou nám jako svatá mana
navěky věků pokrmem.

**Pokoj lidem dobré vůle
nejen o Vánocích,
ale po celý příští rok
přeje
a hojnost Božího požehnání
vyprošuje**

Mons. Dušan Hladík

Text: Václav René

Hudba: P. Josef Olejník

O Vánocích celé pásmo zazní i v naší misi

LITURGICKÁ ČTENÍ

4. neděle adventní - 22. prosince 2024

1. ČTENÍ - Mich 5, 1-4a

Čtení z knihy proroka Micheáše.

Toto praví Hospodin: „A ty, Betléme Efratský, maličký jsi mezi judskými rody, z tebe mi vyjde ten, který bude vládcem v Izraeli, jeho původ je od pradávna, od věčnosti. Proto je Hospodin opustí až do doby, kdy rodička porodí; potom se zbytek jeho bratrů vrátí k synům Izraele. Bude stát a pást v Hospodinově síle, ve velebnosti jména Hospodina, svého Boha, oni pak budou požívat míru, neboť jeho moc se rozšíří až do končin země. On sám pak bude pokojem.“

2. ČTENÍ - Žid 10, 5-10

Čtení z listu Židům.

Bratři! Když Kristus přicházel na svět, řekl: „Dary ani oběti jsi nechtěl, ale připravils mi tělo. V celopalech a v obětech za hřích jsi neměl zálibu. Proto jsem řekl: Tady jsem, abych plnil, Bože, tvou vůli, jak je to o mně psáno ve svitku knihy.“ Po prvních slovech: „dary ani oběti, celopaly ani oběti za hřích jsi nechtěl a neměls v nich zálibu“ - a přece to všechno se obětuje podle Zákona - hned dodává: „Tady jsem, abych plnil tvou vůli.“ To první ruší, aby ustanovil to druhé. A touto „vůli“ jsme posvěceni obětováním těla Ježíše Krista jednou provždy.

EVANGELIUM - Lk 1, 39-45

Slova svatého evangelia podle Lukáše.

V těch dnech se Maria vydala na cestu a spěchala do jednoho judského města v horách. Vešla do Zachariášova domu a pozdravila Alžbětu. Jakmile Alžběta uslyšela Mariin pozdrav, dítě se radostně pohnulo v jejím lůně. Alžběta byla naplněna Duchem svatým a zvolala mocným hlasem: „Požehnaná tys mezi ženami a požehnaný plod života tvého! Jak jsem si zasloužila, že matka mého Pána přišla ke mně? Vždyť jakmile zazněl tvůj pozdrav v mých uších, dítě se živě a radostně pohnulo v mém lůně! Blahoslavená, která jsi uvěřila, že se splní to, co ti bylo řečeno od Pána!“

Slavnost narození Páně 25. prosince 2024

1. ČTENÍ - Iz 9, 1-3. 5-6

Čtení z knihy proroka Izaiáše.

Lid, který chodil ve tmě, vidí veliké světlo, obyvatelům temné země vzhází světlo. Dáváš mnoho jásotu, zvětšuješ radost; veselí se před tebou, jako se jásá o žních, jako plesají ti, kdo se dělí o kořist. Neboť jho, které ho tížilo, hůl na jeho šíji a bodec jeho otrokáře jsi zlomil jako za midjanských dnů. Hle, dítě se nám narodilo, syn je nám dán, vládu má na svém rameni a dostal jméno podivuhodný rádce, mocný Bůh, věčný otec, kníže pokoje. Jeho vladařství vzroste a pokoje nebude konce; bude vládnout na Davidově trůně a v jeho království, aby je upevnil a utvrdil právem a spravedlností od tohoto času až navěky! Způsobí to horlivost Hospodina zástupů.

2. ČTENÍ - Tit 2, 11-14

Čtení z listu svatého apoštola Pavla Titovi.

Projevila se Boží добрta, která přináší spásu všem lidem. Vede nás k tomu, abychom se odřekli bezbožného života i světských žádostí a žili v tomto nynějším věku rozvázně, spravedlivě a zbožně a přitom očekávali v blažené naději slavný příchod našeho velikého Boha a spasitele Krista Ježíše. On vydal sám sebe za nás, vykoupil nás z každé špatnosti a očistil si nás, abychom byli jeho vlastním lidem, horlivým v konání dobrých skutků.

EVANGELIUM - Lk 2, 1-14

Slova svatého evangelia podle Lukáše.

V těch dnech vyšlo nařízení od císaře Augusta, aby se v celé říši provedlo sčítání lidu. To bylo první sčítání a konalo se, když byl v Sýrii místodržitelem Kvirinius. Šli tedy všichni, aby se dali zapsat, každý do svého města. Také Josef se odebral z galilejského města Nazareta vzhůru do Judska do města Davidova, které se jmenuje Betlém, protože byl z rodu a kmene Davidova, aby se dal zapsat spolu s Marií, sobě zasnoubenou ženou, která byla v požehnaném stavu. Když tam byli, naplnil se jí čas, kdy měla porodit. A porodila svého prvorozeného syna, zavinula ho do plének a položila do jesli, protože v zájezdním útulku nebylo pro ně místo. V té krajině nocovali pod širým nebem pastýři a střídali se na hlídce u svého stáda. Najednou u nich stál anděl Páně a sláva Páně se kolem nich rozzářila a padla na ně veliká bázeň. Anděl jim řekl: „Nebojte se! Zvěstuji vám velikou radost, radost pro všechny lid: V městě Davidově se vám dnes narodil Spasitel - to je Kristus Pán. To bude pro vás znamením: Naleznete děťátko zavinuté do plének a položené v jeslích.“ A náhle bylo s andělem celé množství nebeských zástupů a takto chválili Boha: „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem, v kterých má Bůh zalíbení.“

Když andělé odešli od pastýřů do nebe, řekli si pastýři mezi sebou: „Pojďme tedy do Betléma podívat se na to, co se tam stalo, jak nám Pán oznámil!“ Pospíchali tam a našli Marii a Josefa i děťátko položené v jeslích. Když ho uviděli, vypravovali, co jim bylo o tom dítěti pověděno. Všichni, kdo to slyšeli, podivili se tomu, co jim pastýři vyprávěli. Maria však to všechno uchovávala v srdci a rozvažovala o tom. Pastýři se zas vrátili. Velebili a chválili Boha za všechno, co slyšeli a viděli, jak jim to bylo řečeno.

Svátek Svaté Rodiny - 29. prosince 2024

1. ČTENÍ - 1 Sam 1, 20-22. 24-28

Čtení z první knihy Samuelovy.

Anna počala, a když uplynul čas, porodila syna, dala mu jméno Samuel a pravila: „Od Hospodina jsem si ho vyžádala.“ Muž Elkan a celá jeho rodina odešli, aby obětovali Hospodinu výroční oběť a splnili svůj slib. Ale Anna neodešla. Řekla totiž svému muži: „Přivedu chlapce, až ho odstavím, aby se ukázal před Hospodinem a zůstal tam navždy.“ Když odstavila Samuela, přivedla ho s sebou do Hospodinova domu v Silo, s tříročním býčkem, s jednou měřicí mouky a s měchem vína; chlapec byl ještě malý. Porazili býka a přivedli chlapce k Helimu. Anna řekla: „Prosím, můj pane, jako že jsi živ, můj pane, já jsem ta žena, která stála tady u tebe a modlila se k Hospodinu. Za tohoto chlapce jsem se modlila, a Hospodin vyslyšel mou žádost, jak jsem ho prosila. A proto také já ho odevzdávám Hospodinu na všechny dny, po které bude živ - je odevzdaný Hospodinu.“ I klaněli se tam Hospodinu.

2. ČTENÍ - 1 Jan 3, 1-2.21-24

Čtení z prvního listu svatého apoštola Jana.

Milovani! Hled'te, jak velikou lásku nám Otec projevil, že se nejen smíme nazývat Božími dětmi, ale že jimi také jsme! Proto nás svět nezná, že nepoznal jeho. Milovani, už teď jsme Boží děti. Ale čím budeme, není ještě zřejmé. Víme však, že až on se ukáže, budeme mu podobní, a proto ho budeme vidět tak, jak je. Milovani, jestliže nás svědomí neobviňuje, dodá nám to radostné důvěry v Boha a dostaneme od něho všechno, zač prosíme, protože zachováváme jeho přikázání a konáme, co je mu milé. A to je to jeho přikázání: abychom věřili ve jméno jeho Syna Ježíše Krista a navzájem se milovali, jak nám to nařídil. Kdo zachovává jeho přikázání, zůstává v Bohu a Bůh v něm. A že v nás zůstává, poznáváme podle Ducha, kterého nám dal.

EVANGELIUM - Lk 2, 41-52

Slova svatého evangelia podle Lukáše.

Ježíšovi rodiče putovali každý rok do Jeruzaléma na velikonoční svátky. Když mu bylo dvanáct let, vydali se tam na svátky jako obvykle. A když ukončili sváteční dny a vraceli se domů, zůstal chlapec Ježíš v Jeruzalémě, a jeho rodiče to nezpозorovali. V domnění, že je ve skupině poutníků, ušli den cesty; teprve potom ho hledali mezi příbuznými a známými. Když ho nenašli, vrátili se do Jeruzaléma a hledali ho. Po třech dnech ho našli v chrámě, jak sedí uprostřed učitelů, poslouchá je a dává jim otázky. Všichni, kdo ho slyšeli, žasli nad jeho chápavostí a nad jeho odpověďmi. Když ho rodiče uviděli, celi se zarazili a jeho matka mu řekla: „Dítě, proč jsi nám to udělal? Hle, tvůj otec i já jsme tě s bolestí hledali.“ Odpověděl jim: „Proč jste mě hledali? Nevěděli jste, že já musím být v tom, co je mého Otce?“ Ale oni nepochopili, co jim tím chtěl říci. Potom se s nimi vydal na zpáteční cestu. Šel do Nazareta a poslouchal je. Jeho matka to všechno uchovávala ve svém srdci. Ježíš pak prospíval moudrostí, věkem a oblibou u Boha i u lidí.

Matky Boží, Panny Marie

1. ledna 2025

1. ČTENÍ - Nm 6, 22-27

Čtení ze čtvrté knihy Mojžišovy.

Hospodin řekl Mojžišovi: „Řekni Áronovi a jeho synům: Tak budete žehnat izraelským synům; budete jim říkat: 'Ať tobě Hospodin požehná a ochraňuje tě! Ať tobě Hospodin ukáže svou jasnou tvář a je ti milostivý! Ať Hospodin obrátí k tobě svou tvář a dopřeje ti pokoje!' Budou vzývat moje jméno nad izraelskými syny a já jim požehnám.“

2. ČTENÍ - Gal 4, 4-7

Čtení z listu svatého apoštola Pavla Galaťanům.

Bratři! Když se naplnil čas, poslal Bůh svého Syna, narozeného ze ženy, podrobeného Zákonu, aby vykoupil lidi, kteří podléhali Zákonu. Tak jsme byli přijati za syny. A protože jste synové, poslal nám Bůh do srdce Ducha svého Syna, Ducha, který volá: „Abba, Otče!“ Už tedy nejsi otrok, ale syn a jako syn také dědic skrze Boha.

EVANGELIUM - Lk 2, 16-21

Slova svatého evangelia podle Lukáše.

Pastýři pospíchali do Betléma a našli Marii a Josefa i dítěátko položené v jeslích. Když ho uviděli, vypravovali, co jim bylo o tom dítěti pověděno. Všichni, kdo to slyšeli, podivili se tomu, co jim pastýři vyprávěli. Maria však to všechno uchovávala v srdci a rozvažovala o tom. Pastýři se zas vrátili. Velebili a chválili Boha za všechno, co slyšeli a viděli, jak jim to bylo řečeno. Když uplynulo osm dní a dítě mělo být obřezáno, dali mu jméno Ježíš, jak ho nazval anděl, než bylo počato v mateřském lůně.

Slavnost Zjevení Páně - 5. ledna 2025

1. ČTENÍ - Iz 60, 1-6

Čtení z knihy proroka Izaiáše.

Vstaň, rozsviť se Jeruzaléme, neboť vzešlo tvé světlo a Hospodinova velebnost září nad tebou! Hle, tma zahluje zemi a temnota národy, nad tebou však zazáří Hospodin, jeho velebnost se zjevuje nad tebou. Národy budou kráčet v tvém světle a králové v tvé vycházející záři. Rozhlédni se kolem a podívej se: ti všichni se shromáždili, přišli k tobě. Zdaleka přicházejí tvoji synové, na zádech jsou přinášeny tvoje dcerky. Spatříš to a zazáříš, radostí se zachvěje a rozšíří tvé srdce, neboť tě zalije bohatství moře, přinesou ti statky národů. Záplava velbloudů tě přikryje. Dromedáři z Midjanu a Efy, přijdou všichni ze Saby, přinesou zlato a kadidlo, rozhlásí Hospodinovu slávu.

2. ČTENÍ - Ef 3, 2-3a. 5-6

Čtení z listu svatého apoštola Pavla Efesanům.

Bratři! Slyšeli jste, že Bůh mě pověřil pracovat pro vás na díle milosti. Ve zjevení mi totiž bylo oznámeno to tajemství. V dřívějších dobách to lidé tak nevěděli, ale nyní to bylo odhaleno z osvětlení Ducha jeho svatým apoštolům a kazatelům mluvícím pod vlivem vnuknutí: že totiž také pohané mají stejná dědická práva. Že jsou údy téhož těla a že stejně i jim platí ona zaslíbení skrze Ježíše Krista, když uvěří kázání evangelia.

EVANGELIUM - Mt 2, 1-12

Slova svatého evangelia podle Matouše.

Když se Ježíš narodil v Betlémě v Judsku za času krále Heroda, přišli do Jeruzaléma mudrci od východu a ptali se: „Kde je ten narozený židovský král? Uviděli jsme jeho hvězdu na východě, a proto jsme se mu přišli poklonit.“ Když to uslyšel král Herodes, ulekl se a s ním celý Jeruzalém. Svolal všechny velekněze a učitele Zákona z lidu a vyptával se jich, kde se má Mesiáš narodit. Řekli mu: „V Betlémě v Judsku, neboť tak je psáno u proroka: 'A ty, Betlémě v judské zemi, nejsi vůbec nejmenší mezi judskými předními městy, protože z tebe vyjde vládce, který bude panovat mému izraelskému lidu.'“ Tehdy si Herodes tajně zavolal mudrce a zevrubně se jich vyptal na dobu, kdy se ta hvězda objevila, poslal je do Betléma a řekl: „Jděte a důkladně se na to dítě vyptejte. Až ho najdete, oznamte mi to, abych se mu i já přišel poklonit.“ Když krále vyslechli, vydali se na cestu. A hle - hvězda, kterou viděli na východě, šla před nimi, až se zastavila nad místem, kde bylo dítě. Jakmile uviděli hvězdu, zaradovali se nevýslovnou radostí. Vstoupili do domu a spatřili dítě s jeho matkou Marií, padli na zem a klaněli se mu. Otevřeli své pokladnice a obětovali mu dary: zlato, kadidlo a myrhu. Ve snu dostali pokyn, aby se k Herodovi už nevraceli, proto se vrátili jinou cestou do své země.

ZPRÁVY Z VLASTI

Zprávy od 1. do 30. listopadu 2024

Politické události

Prezident Petr Pavel udělil 56 vyznamenání

Při příležitosti 106. výročí vzniku Československé republiky předal prezident Petr Pavel státní vyznamenání celkem 56 osobnostem. Ocenění v pondělí 28. října putovala nejčastěji vojákům, vědcům, zástupcům neziskového sektoru, umělcům či sportovcům. Prezident vyzdvihl například zpěvačku Marii Rottrovou, herce Ivana Trojana a Ondřeje Vetchého nebo kapitána letošních hokejových mistrů světa Romana Červenku.

Mezi osobnosti s nejvyšším státním vyznamenáním, Řádem bílého lva, prezident zařadil architektku Evu Jiřičnou, choreografa Jiřího Kyliána a legionáře Františka Moravce a Sergeje Jana Ingra (oba in memoriam). Řád Tomáše Garrigua Masaryka obdržel například diplomat Karel Kovanda, ale také bývalý papež Jan Pavel II. (in memoriam). Podobně Řád Tomáše Garrigua Masaryka 4. třídy dostal katolický kněz Mons. Josef Suchár za vynikající zásluhy o rozvoj demokracie, humanity a lidská práva, především za pomoc lidem s postižením. Asi nejsilnější potlesk věnoval sál vojákovi Karlu Kučerovi, který v dvaadvaceti letech padl při obraně Bachmutu. Medaili Za hrdinství přebírala v slzách jeho matka.

Několik medailí Za zásluhy získaly ženy (těch Pavel ocenil celkem 19) v neziskovém sektoru, jmenovitě třeba

Zdeňka Prokopová, která spoluzaložila organizaci pomáhající obětem sexuálního násilí. Aplaus zazněl i na počest Jany Hlaváčové a Ludka Munzara (oba in memoriam), kteří tvořili pár nejen na jevišti, ale i v osobním životě. Za nejkontroverznější rozhodnutí označují komentátoři ocenění bývalého generálního ředitele České televize Petra Dvořáka. Bez vyznamenání zůstali spisovatel Milan Kundera nebo bývalý předseda Senátu Jaroslav Kubera.

Prezident v úvodním projevu odmítl představy o rozdělené společnosti: „Je zřejmé, že není jen černá a bílá nebo že bychom museli stát na jedné, či druhé straně.“ Takové vidění označil za zavádějící. Tvzení podpořil reakcí obyvatel zasažených nedávnými povodněmi, kteří podle jeho slov naslouchali státu, věřili odborníkům a záchraným složkám a spoléhali na tradiční média. „To je pro naši společnost výborná vizitka,“ miní Pavel.

Hrad pozval zhruba 700 hostů, mezi nimi stejně jako minulý rok figurovali oba bývalí prezidenti a jejich manželky nebo někdejší první dáma Dagmar Havlová. Miloš Zeman ale na předávání opět nedorazil. Účastnili se ústavní činitelé, nechyběl premiér Petr Fiala (ODS) ani předsedové obou parlamentních komor.

Pro hlavu státu to byly v pořadí druhé oslavy dne vzniku samostatného Československého státu. Ve srovnání s minulým rokem vyznamenal prezident o šest lidí

méně. Nominací podle serveru Novinky.cz obdržela hradní kancelář kolem 550. Návrhy mohla podávat vláda, Poslanecká sněmovna, Senát nebo občané.

V čele Senátu zůstává Miloš Vystrčil, zástupce ve vedení má poprvé i ANO

Druhým nejvyšším ústavním činitelem v Česku bude po další dva roky Miloš Vystrčil (ODS). Ve středu 30. října si ho do čela zvolil Senát, který se poprvé sešel v nové sestavě po zářijových volbách. Místopředsedy zůstávají Jiří Oberfalzer (ODS), Jitka Seitlová (KDU-ČSL) a Jiří Drahoš (STAN). Nově s nimi zasedne i Ladislav Václavec (ANO).

Vystrčil neměl ve volbě protikandidáta a získal 62 z 79 hlasů, před dvěma lety jich měl o 11 víc. Funkci zastává už od roku 2020, kdy ji převzal po náhle zesnulém Jaroslavu Kuberovi (ODS). Za prvního místopředsedu si opět zvolil Drahoše. Dalším řadovým bude poprvé zástupce ANO Václavec. Právě opoziční hnutí po zářijových volbách nejvíc posílilo a zvýšilo počet svých zákonodárců v horní komoře ze šesti na čtrnáct.

„Debata, která tady bude, bude poněkud náročnější, živější a o to je důležitější, abychom ustáli pozici, kterou máme,“ poznamenala Seitlová pro Českou televizi. Vládní koalice si ale nadále udržuje většinu 60 zástupců z 81 možných.

Na úvod schůze složilo slib 17 nově zvolených senátorek a senátorů, pak pokračoval projevem premiér Petr Fiala (ODS): „Senát chápu tak, že v něm mají promlouvat zkušenosti a životní moudrost.“ Zdůraznil, že Senát má funk-

ci pojistky svobody a demokracie. To na briefingu vedení pro 15. funkční období vyzdvihl i Vystrčil: „Jsem přesvědčen, že Senát v novém složení bude schopen plnit svou roli a že zůstane věrný svobodě a demokracii.“

Koalice Spolu bude pokračovat

Předsedové ODS, TOP 09 a KDU-ČSL se shodli na vzájemné spolupráci ve sněmovních volbách, které se budou konat v říjnu příštího roku. Memorandum o jednotné kandidatuře podepsali v pondělí 28. října. „Chceme sestavit středopravicovou vládu, která dokončí reformy a modernizaci země,“ uvedl premiér Petr Fiala (ODS). Společně s Markétou Pekarovou Adamovou (TOP 09) a Markem Výborným (KDU-ČSL) se domluvili, že společný program koalice Spolu představí v únoru, následovat budou kandidátky a jejich schválení.

Posla obětí komunismu.

Pankrácká věznice odhalila pamětní desku

Pražská pankrácká věznice uctila památku obětí politických procesů z let 1948 až 1965 a na jejich počest odhalila pamětní desku, která nese jejich jména. Pietního ceremoniálu v místech, kde byly rozptýleny jejich ostatky, se v pátek 1. listopadu účastnili pozůstalí, ale také hosté jako předseda Senátu Miloš Vystrčil (ODS) a místopředsedkyně Poslanecké sněmovny Věra Kovářová (STAN).

„Už mnoho let víme, že na tomto místě za mnou byli popraveni a vražděni lidé jen proto, že byli přesvědčeni o nutnosti hájit základní principy lidství ve společnosti,“ pronesl na úvod Simon Michailidis, generální ředitel

Vězeňské služby. Na oběti zavzpomínal také Vystrčil, který apeloval, aby se lidé ohlédlí za minulostí a poučili se z chyb. Proslovy uzavřel duchovním slovem pražský pomocný biskup Zdenek Wasserbauer.

Věznice odhalila pamětní desku na místě, kde dříve stál pouze dřevěný kříž. Mezi jmény se objevil například odbojář Jaroslav Borkovec, kterého zadržela Státní bezpečnost za činnost proti režimu. Jeho památku uctila také jeho dcera.

Seznam popravených sestavil Kabinet dokumentace a historie Vězeňské služby ve spolupráci s Národním archivem, Ústavem pro studium totalitních režimů a Vojenským historickým ústavem. Realizaci pamětní desky a úpravu jejího místa značně finančně podpořily Česká advokátní komora a Arcibiskupství pražské.

Senzační comeback, napsal Babiš o Trumpovi. Gratulovali i další politici.

Premiér Petr Fiala mluvil s Donaldem Trumpem telefonicky osobně

Nejvyšší představitelé české politiky blahopřáli 6. listopadu nově zvolenému americkému prezidentovi republikánu Donaldu Trumpovi, který porazil demokratickou oponentku Kamalu Harris. Na síti X mu gratulovali prezident Petr Pavel, premiér Petr Fiala (ODS) či ministr vnitra Vít Rakušan (STAN). Nejmotivněji reagovali představitelé opozice Andrej Babiš (ANO) a Tomio Okamura (SPD).

Trumpův návrat do Bílého domu nazval Babiš (ANO) na síti X „senzačním comebackem“ a věří, že jeho vítězství přinese světový mír. Okamura (SPD) zase vyjádřil v ná-

vaznosti na výsledky svá očekávání ohledně budoucnosti Evropy. „Doufám, že se probere i Evropa a ukončí ekonomické nesmysly, jako je Green Deal, a migrační krizi,“ uvedl na stejné sociální síti. Oba lídři opozičních hnutí podporují nového amerického prezidenta dlouhodobě.

Naopak Petr Pavel v minulosti pronesl na Trumpovu adresu, jak připomněla média, že působil jako „odpudivá lidská bytost“. Na to odvětil, že v té době on ani Trump ještě nebyli prezidenty, a k vítězství mu gratuloval. „Vážím si našeho partnerství se Spojenými státy a těším se na pokračující spolupráci při řešení společných globálních výzev, včetně podpory našich společných spojenců a udržování evropské bezpečnosti,“ uvedl prezident.

Premiér Petr Fiala (ODS) telefonicky gratuloval Donaldu Trumpovi k vítězství v prezidentském klání. Při hovoru mluvili také o situaci na Blízkém východě a na Ukrajině, jak uvedl Fiala pro Blesk.cz. Na síti X zase zmínil, že Trump zavzpomínal na zesnulou manželku Ivanu i na Prahu.

Bílý dům reagoval rychle, když Úřad vlády vyjádřil zájem blahopřát nově zvolenému prezidentovi. Dokonce přizpůsobil čas hovoru Fialovu odletu do Baku na klimatickou konferenci. Trump mu v pondělí 11. listopadu zavolal na jeho mobil a hovořili spolu zhruba čtvrt hodiny.

Fiala telefonát označil za „výborný hovor“, za srdečný a přátelský: „Pan prezident se mě ptal na názor na řešení situace na Ukrajině a můj pohled na tu věc.“ Trump, který dříve sliboval ukončení

války na Ukrajině za 24 hodin, údajně Fialovu názoru pozorně naslouchal.

„Z hlediska zájmů České republiky je důležité, aby Amerika byla silná, je důležité, aby se podařilo ukončit ruskou agresi na Ukrajině, ale způsobem, který bude spravedlivý, dobrý, dlouhodobě udržitelný. V zájmu České republiky je, aby se uklidnila situace na Blízkém východě a do toho všeho by měly a musí Spojené státy nějakým způsobem zasahovat,“ uvedl premiér pro Blesk.cz.

Donald Trump se prezidentského úřadu ujme 20. ledna. Fiala Bílý dům naposledy navštívil letos v dubnu, kdy jednal se současnou hlavou státu Joem Bidenem. Dobré vztahy chce udržovat i nadále. „Těším se na úzkou spolupráci,“ dodal Fiala na síti X.

Novým předsedou Pirátů se stal Zdeněk Hřib, někteří členové stranu opouštějí

V reakci na nevydařené krajské volby Piráti vybrali nového předsedu. V boji o nejvyšší pozici porazil současný náměstek a předtím přímo pražský primátor Zdeněk Hřib bývalého senátora Lukáše Wagenknechta. „Budeme pracovat na tom, aby příští rok nepropadly hlasy liberálních voličů,“ zdůraznil po zvolení 9. listopadu. Místopředsedy se stali Hana Hajnová, Michal Bláha a Martin Šmída.

Zprvu si Piráti vybírali ze šesti kandidátů. Senátorka Adéla Šípková a bývalý ostravský radní David Witosz odstoupili a podpořili Wagenknechta. V prvním kole neuspěli dosluhující náměstek libereckého hejtmána Zbyněk Miklík a někdejší místostarosta Prahy 3 Štěpán

Štrébl. V druhém kole pak Wagenknecht získal 401 hlasů, zatímco Hřib 454.

Stranu chce dostat na politický střed a věnovat se férové udržitelné ekonomice. Byl signatářem reformy Nová pirátská vlna, kterou členové na zasedání celostátního fóra schválili. „Je nutné nás připravit na volby a pokud ji neschválíme dnes, tak jsme příští sněmovní volby odpískali,“ upozorňoval na začátku.

K vítězství mu gratuloval i dosavadní předseda Ivan Bartoš, který mu také předal symbolické dřevěné kormidlo. S menší přestávkou vedl stranu téměř patnáct let. „Uspěli jsme v jedné volbách, v druhé... postupně se dostali do Sněmovny, Senátu, Europarlamentu, krajů, obcí a měst. Vždy jsme bojovali za to, aby se lidem žilo dobře,“ dodal. Loučil se za několikaminutového potlesku vestoje.

Po neúspěchu v krajských volbách si strana volila i užší vedení. Místopředsedkyní zůstala jen zastupitelka Telče Hana Hajnová, doplnili ji bývalý radní Olomouckého kraje Martin Šmída a zakladatel neziskové organizace Hlídač státu Michal Bláha. Čtvrtého si bude vybírat později online. „Byl zvolen opravdu silný tým,“ reagoval Hřib. Jeho cílem je dovést Piráty ke dvoucifernému výsledku ve sněmovních volbách.

Někteří členové však stranu v reakci na výsledky opustili. Učinili tak například bývalý europoslanec Marcel Kolaja, někdejší místopředsedkyně Jana Michailidu nebo Zdeněk Miklík, který na Pirátském fóru oznámil, že se neztožňuje s Hřibovým jednáním a chováním.

Jozef Síkela kandidát na eurokomisaře byl při slyšení jistý ve financích, ale slabší v lidských právech

Výbor pro rozvoj (DEVE) zpovídal 6. listopadu kandidáta na eurokomisaře Jozefa Síkela, bývalého českého ministra průmyslu a obchodu. Slyšení v bruselském sídle Evropského parlamentu (EP) trvalo tři hodiny. Podklady pro své odpovědi sbíral u odborníků, během jednání přepínal mezi angličtinou a němčinou. Dvě třetiny členů nominanta schválily, post eurokomisaře je téměř jistý.

„Snažil se být ve svých odpovědích vyvážený a slíbil větší zapojení Evropského parlamentu, což je důležité i pro mé kolegy z ostatních frakcí,“ uvedla podle ČTK Hildegard Benteleová, místopředsdkyně výboru.

Mezi nejdůležitější úkoly nového komisaře patří navazování obchodních vazeb především s Jižní Amerikou a Afrikou, které by Evropě mohly zajistit dlouhodobou dodávku důležitých nerostných surovin, například kobaltu a lithia.

Slyšení začalo Sikelovým projevem, pak přišla řada na otázky od europoslanců. Tematické oblasti nomimanti předem znají, konkrétní dotazy však nikoliv. Český kandidát nejjistěji odpovídal na otázky týkající se investic a financí, slabá místa projevil podle komentátorů naopak u lidskoprávních okruhů.

Ekonomika

Poslanci schválili rozpočet na příští rok se schodkem 241 miliard korun

Poslanecká sněmovna schválila ve čtvrtek 24. října základní rysy rozpočtu na příští rok. Návrh prošel prv-

ním čtením, které se protáhlo na téměř 15 hodin. Vláda počítá se schodkem 241 miliard korun – o 41 miliard nižším než pro letošek. Návrh uhájilo 87 koaličních poslanců ze 161 přítomných, 74 bylo proti, včetně Pirátů. Rozložení peněz bude ještě možné měnit, výše schodku je definitivní.

Přestože kabinet očekává růst příjmů domácností, může se do této skutečnosti promítnout vliv konsolidačního balíčku a riziko inflačních tlaků v souvislosti s válkou na Blízkém východě. Proti letošnímu roku se příjem státu z daní zvýší o 78,5 miliardy na 1 031 miliard korun, z čehož 414 miliard tvoří zisk jen z DPH. Rozpočet počítá s růstem ekonomiky o 2,7 % a poklesem inflace na 2,3 %. Celkové příjmy budou činit 2 086 miliard korun, výdaje sahají až k částce 2 327 miliard korun.

Premiér Petr Fiala (ODS) vnímá rozpočet jako více než rozumný kompromis. „Děláme všechno, abychom postupně uzdravili české veřejné finance, a návrh na rok 2025 do toho jednoznačně zapadá,“ prohlásil v projevu. Zdůraznil rekordní navýšení objemu prostředků na investice, který má růst až na 250 miliard korun. Také ministr financí Zbyněk Stanjura (ODS) označil předlohu za dobrou a realistickou.

Naopak opozice neúspěšně prosazovala její přepracování v souladu s připomínkami Národní rozpočtové rady, podle které očekávané příjmy neodpovídají realitě a například výnos z prodeje emisních povolenek považuje za nadhodnocený. Bývalá ministryně financí a šéfka poslaneckého klubu ANO Alena Schillerová tvrdí, že vláda

málo investuje do vzdělání a sociálního smíru. Slovy předsedy SPD Tomia Okamury je „rozpočet nerealistický, pokud jde o příjmy, nemravný, pokud jde o strukturu výdajů, a je katastrofálním zadlužením, které přináší.“

Pomoc pro firmy a domácnosti po povodních bude Česko stát miliardy

Společnosti, které musely kvůli zářijovým povodním přerušit provoz, mohou od pondělí 4. listopadu žádat o příspěvky na mzdy zaměstnanců. Na tiskové konferenci to oznámil ministr práce a sociálních věcí Marian Jurečka (KDU-ČSL). Program Povodeň 2024 poskytne jak pomoc zaměstnavatelům, tak i domácnostem. Stát počítá s výdaji kolem miliardy korun.

„Firmy mohou požádat stát skrz úřad práce o pomoc s úhradou nákladů na mzdy, jedná se o maximální částku 18 400 korun na osobu za měsíc,“ řekl Jurečka. Podporu mohou získat ti, kteří ze zákona museli pracovníkům vyplácet minimálně 60 % jejich běžného výdělku, přestože nemohli kvůli zářijové přírodní katastrofě vykonávat práci. Tyto příspěvky je možné získat za období začínajícím pátým dnem od vyhlášení povodňové situace, tedy od 18. září do 31. října.

Program schválený na konci října také počítá s podporou rodin, které utrpěly škody na majetku. V zasažených oblastech má mnoho domácností problém s vlhkostí ve svých domovech a předpokládá se, že jejich účty za energie budou růst. „Pokud je potřeba vysoušet, vysoušejte a samozřejmě pokud je potřeba topit a máte vyšší náklady na spotřebu, tak s tím vám stát pomůže a nenechá vás někde ve štychu,“ uvedl

ministr. Na tyto výdaje je možné použít mimořádnou okamžitou pomoc ve výši 194 400 korun.

Další podpora se týká rodičů, kteří kvůli uzavření vzdělávacích zařízení museli zůstat s dětmi doma a nemohli chodit do práce. Povodňové ošetrovné budou moci čerpat zákonní zástupci, jejichž potomkovi nebylo více než 10 let, až do otevření škol, nejpozději ale do března roku 2025.

Sněmovna schválila reformu penzí. Opozice brozí Ústavním soudem

Novelu, která mění pravidla důchodů a vláda ji označuje za nejdůležitější zákon v tomto volebním období, prosadilo v pátek 8. listopadu 103 ze 188 přítomných poslanců. Od ledna 2031 se bude hranice pro odchod do penze zvyšovat o jeden měsíc ročně, dokud nevystoupá ze současných 65 na 67 let. „Číslo hovoří jasně. Kdybychom nic neudělali, v roce 2050 bychom se dostali do deficitu důchodového účtu ve výši 350 miliard korun, ne-li většího. To by nefungovalo, to by byl náraz do zdi,“ řekl pro ČT premiér Petr Fiala (ODS).

Pro hlasovali zástupci ODS, STAN, KDU-ČSL, TOP 09 a nezařazený poslanec Ivo Vondrák (dříve ANO). Návrh má podle nich předejít situaci, kdy ve státní pokladně nezbudou peníze na zajištění důstojného stáří. Předsedové stran čtyřkoalice si pochvalují důležitý krok vpřed navzdory nepopulárním opatřením.

Opoziční hnutí ANO a SPD novelu naopak odmítla. „Není to reforma, protože do systému nepřinese ani korunu navíc,“ kritizovala vládu v přenosu pro ČT Alena Schillerová, předsdkyně po-

slaneckého klubu ANO.

Navíc zvažuje její napadení u Ústavního soudu. Zpochybnila totiž procedura, kdy Markéta Pekarová Adamová (TOP 09) jako předsedající odmítla hlasování o jejím návrhu přerušit jednání. Podle šéfky Sněmovny už totiž zákonodárci o termínu pokračování rozhodli.

Spokojeni nebyli ani Piráti, nedávno ještě členové koalice, ti předem opustili jednací sál. Vadilo jim snížení počtu profesí s nárokem na dřívější rentu, které proti původnímu návrhu kleslo téměř na desetinu. Místo 120 000 lidí se výjimka týká 15 000 lidí: hutníků, slévačů nebo svářečů.

Stanovení nové věkové hranice pro odchod do penze se stalo nejdiskutovanějším tématem více než patnáctihodinové debaty. Schválená změna se nakonec dotkne pracujících narozených po roce 1965. Dnešní třicátníci se tak dočkají penze až v 67 letech. Naopak se zvýší čistý příjem pracujícím důchodcům, jimž se nebude z platu strhávat pojistné na sociální zabezpečení.

Reformu nyní posoudí senátoři, projednat ji mají 11. prosince.

Stručně z ekonomiky:

* Prezident Petr Pavel jmenoval 30. října na Pražském hradě do bankovní rady České národní banky Jakuba Seidlera. Od 1. prosince v ní nahradí po šesti letech Tomáše Holuba. „Seidler se dlouhodobě věnuje měnové politice, komentuje českou ekonomiku, vydal řadu analýz,“ řekl pro iDnes.cz analytik Miroslav Novák.

* Provozní zisk Škody Auto v prvních třech čtvrtletích stoupl o třetinu na 1,699 miliardy eur, ve stejném období

loni byl 1,260 miliardy eur. Celému mateřskému koncernu Volkswagen naopak klesl o pětinu. Česká automobilka v něm patří mezi premianty a v září se stala třetí nejprodávanejší značkou v Evropě.

* Hrubý domácí produkt České republiky vzrostl ve třetím čtvrtletí meziročně o 1,3 procenta, proti minulému čtvrtletí o 0,3 procenta. Předběžný odhad zveřejnil ve středu 30. října Český statistický úřad. Podle ekonomů, které oslovila ČTK, je růst stále pomalý a zrychlení přijde příští rok.

Kurzovní lístek

26. 11. 2024 (střed)

EUR, 1	25,300
Kanada, 1	17,054
USA, 1	24,043

Kultura

Pražské jaro

bude slavit jubileum.

Pozvalo i orchestry z Bostonu a Chicaga

Pražské jaro vyhlíží už 80. ročník a k jubileu ve velkém stylu nabídne vůbec poprvé elitní orchestry z Bostonu a Chicaga. Českému publiku se představí také úspěšná houslistka Patricia Kopatchinskaja či vynikající pěvkyně Sarah Wegener a Jennifer Johnston. Mezinárodní hudební festival se uskuteční od 12. května do 3. června.

„Program tohoto ročníku ctí tradici a zároveň hrdě hledí kupředu,“ řekl na tiskové konferenci v úterý 22. října ředitel Pavel Trojan. Přehlídku symbolicky zahájí Česká filharmonie se současným šéfdirigentem Semjonem Byčkovem. Už tradičně zazní Má vlast, jako tomu bylo před 80 lety pod taktovkou Rafaela Kubelíka, zakladatele festivalu. Česká filharmonie ročník 2025 poté uzavře Symfonií tisíců od Gustava

Mahlera.

Orchestrální hudba se řadí vždy k vrcholům festivalu, a příští rok tomu nebude jinak. Poprvé v Česku vystoupí symfonické orchestry z Chicaga a Bostonu. Ze zahraničí dorazí také sbory z Londýna, Tokia nebo Vídně, ten povede jejich nový šéfdirigent Petr Popelka.

„K velkým objevům bude jistě patřit i letošní rezidenční umělkyně Pražského jara, houslistka a performerka Patricia Kopatchinskaja, která ukazuje svůj neortodoxní a novátorský přístup k hudbě a k formě koncertu,“ uvedl dramaturg festivalu Josef Třeštit. Moldavská houslistka patří k nejvyhledávanějším umělkyním dneška, což dokládají její četné umělecké spolupráce v evropských metropolích.

Na své si přijde i mladší publikum, které se může těšit na rodinný den s názvem SpringTEEN. V projektu Rozkvět mohou studenti vysokých škol a lidé do 26 let využít nabídky a zakoupit si vstupenky za 200 korun na vybrané koncerty.

Festival dokumentárních filmů v Jihlavě ocenil Prezidentku i boj o pitnou vodu

Možná se privatizace vody na první pohled nezdá jako zajímavé téma, ale když populaci chybí nezávadný zdroj kvůli stále se zvětšujícímu impériu pistácií, začnou dva dokumentaristé pokládat otázky. I takové příběhy rozkrývali autoři na Mezinárodním festivalu dokumentárních filmů v Jihlavě. Hlavní cenu 28. ročníku vyhrála Prezidentka v režii Marka Šulíka. Tento dokument zachycuje politickou kariéru i osobní život první slovenské prezidentky Zuzany Čaputové.

Mimo hlavní kategorii se také soutěžilo v sekci Svědectví, ta ocenila díla, která se zabývala politikou, životním prostředím a vědou. Mezi nimi byly právě Pistáciové války, které popisují manipulaci vodních toků a vykořisťovatelské praktiky v Kalifornii.

„Bojkot konzumentů se zdá nedostatečný, je vidět, že chybí regulace a je nezbytná změna. Problém vnímám v neustálé expanzi, která v tomhle případě má negativní vliv na veřejnost,“ upozornil v debatě autor Rowan Wernham. Velmi milou atmosférou měly snímky, které uváděli studenti a moderovali vyučující. Titul Přes Most sledoval známé severočeské město optikou jednoho z obyvatel, kterému studentský autor Šimon Gogola poskytl kameru. „On už si to režíroval téměř sám,“ poznamenal Gogola.

Další snímek s názvem 4070+1 zase popisuje, jak vypadá jeden z nejhorších týmů v nejnižší fotbalové soutěži. Zachycuje skupinu přátel, kteří tráví volný čas fotbalem v dresu FK Třeboutice na Litoměřicku. „Jak těžké je k němu se dostat?“ zazněla otázka při promítání. „Byli moc milí a přívětiví, horší bylo, že mi projevovali náklonnost výhradně panáky,“ rozesmál sál režisér Albert Husák.

Festival hostil přes 300 filmů z celého světa a zkoumal dokumentární tvorbu také skrze doprovodný program. Mimo rozhlasová díla a literaturu se tak věnoval počítačovým hrám či expozici ve virtuální realitě. Snímky navíc nahrával i online do videoknihovny.

Podle:

<https://carolina.fsv.cuni.cz>

CÍRKEV DOMA A VE SVĚTĚ

Státní vyznamenání od prezidenta Petra Pavla papeži sv. Janu Pavlu II. a Mons. Josefu Suchárovi

Prezident ČR Petr Pavel udělil 28. října nejvyšší státní vyznamenání Řád Tomáše G. Masaryka I. třídy in memoriam papeži sv. Janu Pavlu II. a ocenil jeho mimořádný přínos daru svobody, kterou jsme získali před 35 lety. Státní vyznamenání prezident předal do rukou zástupce papeže v České republice apoštolskému nunciu, arcibiskupu Jude Thaddeusi Okolo. Nuncius pak předal toto vyznamenání sv. Janu Pavlu II. symbolicky v Kocliřově v diecézi Hradec králové, kde je národní centrum Světového apoštolátu Fatimy v České republice. Stalo tak u příležitosti slavení svátku sv. Anežky České a současně fatimského dne 13. listopadu. Obřad proběhl v tzv. Capelinhe střední a východní Evropy – což je kopie Kaple zjevení Panny Marie ve Fatimě. Sem byla po slavnostní bohoslužbě v liturgickém průvodu přinesena relikvie sv. Jana Pavla II., ke které bylo vyznamenání symbolicky položeno.

Právě zjevení Panny Marie ve Fatimě a její mimořádná ochrana provázela Karola Wojtylu, papeže Fatimy při mnoha rozhodnutích, která významně napomohla pádu komunismu, jak prezident Petr Pavel sám ocenil. Do hluboké souvislosti těchto událostí zazněla slova apoštolského nuncia vyzdvihující dar sv. Anežky v naší zemi a její svatořečení Janem Pavlem II. právě před 35 lety, s vděčností za Fatimu a její význam pro současnost i síla slova vyznamenaného papeže: „Otevřete brány Kristu. Odvahu! Nebojte se. Ať je vaše srdce dokořán otevřeno Láске Boží“.

Prezident Petr Pavel také propůjčil 28. října Řád Tomáše Garrigua Masaryka 4. třídy Mons. Josefu Suchárovi. Tento římskokatolický kněz, spoluzakladatel Sdružení Neratov, převzal vyznamenání za obnovu poutního místa a také za pomoc lidem s postižením a znevýhodněným dětem. Řád se propůjčuje za vynikající zásluhy o rozvoj demokracie, humanity a lidská práva.

„Zkusme si konečně definovat, co je pro naši zemi zásadní. Silná společnost je vzdělaná, hospodářsky zdatná, s rozvinutou infrastrukturou, inovující, tolerantní a taková, kde se každý domůže svých práv. Taková, která se stará o slabé a ohrožené,“ uvedl prezident Petr Pavel. Nutnost zásadních reforem srovnal s děním po roce 1989, kdy některé změny také vyžadovaly ne vždy libivé kroky. Apeloval na nacházení shody, politické i společenské.

Prezident uvedl, že před 106 lety 28. října Československo dostalo privilegium vlastní země, vydané osobní odvahou a vytrvalým úsilím, ale také hrdinstvím a mnoha obětmi. „Toto privilegium bylo potvrzeno před 35 lety, kdy naše společnost, svazovaná dobou totality, dokázala prosadit touhu po svobodě,“ poznamenal.

Bazilika svatého Petra se v digitální podobě otevře světu

V pondělí 11. listopadu byl ve Vatikánu představen projekt „Bazilika svatého Petra: zážitek umocněný umělou inteligencí“. Projekt, který realizují Stavební huť baziliky sv. Petra, společnost Microsoft a nadace „Fratelli tutti“, umožní navštívit během Jubilea 2025 papežskou baziliku i těm, kteří se do Říma nedostanou.

Drony, kamery a lasery pořídily během tři týdnů více než 400 tis. snímků s vysokým rozlišením uvnitř chrámu. Snímky pak byly použity k vytvoření velmi přesného 3D modelu Vatikánské baziliky. Laboratoře společnosti Microsoft data zpracovaly a algoritmy umělé inteligence vytvořily věrnou virtuální repliku baziliky.

Od 1. prosince tohoto roku umožní obrazy generované umělou inteligencí těm, kteří se připojí k interaktivním internetovým stránkám baziliky, prohlédnout si její vnitřek i vnějšek a prožít úchvatný zážitek prostřednictvím detailních 3D modelů a vzdělávacího programu po vzoru „Minecraftu“. Jedná se o digitální „dvojče“, které bude k dispozici nejen návštěvníkům stránek, ale zároveň umožní vědcům a restaurátorům prozkoumat polychromovaný svět této památky s nebyvalou přesností a detaily.

Američtí biskupové odhlasovali podporu kanonizace dvou amerických osobností

Konference katolických biskupů Spojených států amerických (USCCB) na svém podzimním plenárním shromáždění ve středu 13. listopadu odhlasovala urychlení kanonizace dvou Američanek: Annelly Zervasové a Gertrudy Agnes Barberové.

Sestra Anella Zervasová - „Katolická víra, odvaha a úplné odevzdání se Bohu, které ukazuje život Annelly Zervasové, nám nabízejí mimořádný příklad,“ řekl Cozzens shromáždění během své prezentace. Podle minnesotského biskupa si Zervasová v mládí vypěstovala velkou úctu k eucharistii a „přitahována přijímáním“ často chodila na každodenní mši svatou a to i během chladných zimních měsíců v severní Minnesotě. Zervasová vstoupila do benediktýnského kláštera a její touha po Kristu se prohlubovala. Byla známá tím, že eucharistii považovala za „nejdůležitější část svého dne“. Zervasová zemřela ve věku 26 let poté, co bojovala s vysilující a bolestivou kožní chorobou. Cozzens vyzdvihl její smíření s utrpením jako příklad a řekl shromážděným: „Sestra Anella věděla, že náš Pán je s ní v jejím utrpení, a tuto pravdu hluboce prožívala.“ Příběh této řeholnice od té doby slouží jako inspirace pro mnoho lidí, kteří čelí zkouškám a utrpení. „Sdíleli s námi příběhy,“ řekl biskup, „včetně uzdravení po potratu, ze závislosti, z těžké nemoci a z bolesti způsobené sebevražednými myšlenkami.“

„Její přímluva údajně uzdravila mnoho lidí a měla se také zjevat lidem ve viděních,“ dodal a uzavřel, že život Anelly Zervasové nám připomíná, co si od nás Bůh a církev přeje. „Tímto způsobem je sestra Anella skutečnou učitelkou naší katolické víry a svědčí o tom, že každý člověk, bez ohledu na svůj boj, má velkou důstojnost a je stvořen pro důvěrný vztah s Bohem.“

Gertruda Agnes Barberová - „Před svou smrtí v roce 2000 byla v Pensylvánii a v některých kruzích ve Spojených státech dobře známá pro svou obhajobu dětí a dospělých s mentálním postižením.“ řekl na shromáždění biskup Lohse, bývalý generální vikář diecéze Erie. Barberová se narodila 16. září 1911 a byla vychována jako katolička irskými přistěhovaleckými rodiči. Svou kariéru začala jako pedagožka, školní psycholožka a administrátorka ve veřejném školském systému v Erie. Během této doby rozpoznala, že Božím povoláním pro její život je služba dětem a dospělým se speciálními potřebami.

Když byla svědkem „agónie“ ve tvářích rodičů poté, co zjistili, že jejich děti kvůli specifickým potřebám nebo zdravotnímu postižení již nebudou mít přístup ke vzdělání a buď budou nuceny zůstat doma, nebo ve vzdáleném zařízení. Barberová byla rozhodnuta najít jiný způsob. Začala tyto děti sama vyučovat a v roce 1971 založila Centrum Dr. Gertrudy A. Barberové, kde nabízela také terapie a školení dospělých.

„Ti, kdo s doktorkou Barberovou úzce spolupracovali, byli ohromeni její laskavostí, odhodláním, pokorou, zbožností a silou charakteru.“ řekl Lohse. „Její spiritualita byla prostá. Všechny lidi vnímala jako Boží děti a snažila se s nimi zacházet s důstojností, kterou si zaslouží.“ Organizace, kterou založila a která se nyní nazývá Barber National Institute, zaměstnává přibližně 3 000 lidí a slouží více než 6 000 dětí a dospělých se speciálními potřebami ve státě Pensylvánie. „Příklad Dr. Barberové je pro nás výzvou, abychom tyto osoby milovali láskou samotného Boha.“ řekl Lohse. „Její učení nás inspiruje k tomu, abychom rozpoznali důstojnost a krásu těch, kteří jsou mezi námi nejzranitelnější.“ dodal. „A abychom v nich rozpoznali přítomnost Krista, což nás vyzývá k tomu, abychom uvedli do praxe Pánova slova: ‘Cokoli činíte nejmenším z těchto maličkých, mně činíte’.“

Papež o roli knihoven a nové kulturní chudobě

Když se mezi dvěma světovými válkami evropská kultura rozpádala do dvou protichůdných ideologií (nacismu a komunismu), Pius XI. rozvíjel Vatikánskou knihovnu, rozšiřoval její prostory, školil knihovníky a poskytoval v ní útočiště mnoha vědcům pronásledovaným totalitními režimy, proti nimž sám ostře vystupoval, řekl papež František na vatikánské konferenci 16. listopadu, které se zúčastnili zástupci 23 renomovaných knihoven z celého světa.

Papež František v promluvě k účastníkům konference připomněl postavu Pia XI., o němž se někdy mluví jako o papeži-knihovníkovi, neboť než se stal Petrovým nástupcem, byl ředitelem dvou významných knihoven, nejprve milánské Ambrosiány a poté Vatikánské knihovny. Svátý otec zdůraznil, že jeho postoj by měl být vzorem i pro nás, kteří dnes čelíme stejně rozhodujícím kulturním a společenským výzvám. „Na štěstí civilizací, ideologický kolonialismus a vymazávání paměti odpovídáme péčí o kulturu.“ vyzval papež František.

Jak dále poznamenal, knihovny dnes musí předávat dědictví minulosti novým generacím, které jsou ponořeny do tekuté kultury, a proto potřebují pevná formační prostředí. Knihovny musí být místy, kde se tráví čas přemýšlením, otevíráním se duchovnímu a transcendentnímu rozměru, aby se v tichu a meditaci rozvíjel nový humanismus. „Podporujte dlouhodobý výzkum, nebuďte posedlí okamžitými výsledky.“ řekl František. Knihovníkům popřál, aby jejich práce pomáhala pěstovat moudré „učence“, jaké chválil Pán Ježíš, kteří umějí čerpat z bohatství nových i starých věcí pro dobro všech.

Papež uznal, že technologický pokrok výrazně změnil práci knihovníků. Vysoké náklady na správu papírových sbírek, zejména

historických, zároveň znamenají, že pouze nevelký počet zemí může nabídnout určité možnosti výzkumu a konzultací. To znamená, že nejslabší země jsou vystaveny nejen materiální, ale také intelektuální a kulturní chudobě. Svátý otec rovněž poukázal na nebezpečí, které pro kulturní dědictví představují ozbrojené konflikty, vystavující knihovní fondy ničení a rabování. Podotkl také, že vysoké výdaje na zbrojení zároveň připravují země o zdroje určené na kulturní rozvoj.

V neděli 17. listopadu byly na Cvilině slavnostně uloženy ostatky sv. Anežky České

Nedělní mše svatá na Cvilině, 17. listopadu byla obohacena o výjimečný akt. Do poutního chrámu Panny Marie Sedmibolestné a Povýšení sv. Kříže byly umístěny ostatky sv. Anežky České, od jejíhož svatořečení právě uplynulo 35 let.

Sv. Anežka Česká a řád menších bratří sv. Františka, jemuž cvilinský poutní kostel patří, mají mnoho společného. Byla to ona, na jejíž popud přišli do Českého království na konci 20. let 13. století první minorité (ze Saska) a kdo se u krále Václava I. zasadil, aby jim umožnil otevřít v r. 1232 v Praze klášter (s kostelem sv. Jakuba) – první minoritský klášter u nás. Později ještě založila při klášteře klarisek Na Františku (na Starém Městě Pražském) i další klášter menších bratří.

P. Norbert František Škrdlík, OFMConv, dlouholetý provinciál minoritů měl podstatný vliv na závěrečnou fázi jejího svatořečení. To on již roku 1947 přednesl generálu řádu jménem československé provincie prosbu o zahájení kanonizace, načež se této myšlence plně oddal a v r. 1989 mohl být v Římě přítomen vyvrcholení tohoto svého celoživotního díla.

Anežčiny ostatky – část čelisti – získal P. Sebastian Gruca, OFMConv, rektor poutního místa, přímo z generální kurie řádu menších bratří. Tam se dostaly v 50. letech 20. století, kdy je ve španělském Escorialu našel františkán P. Šimon Jaroslav Zuska, OFM, jenž na tento okamžik vzpomínal takto: „Jel jsem v roce 1950 do Říma na zakončení svatého roku. Zde jsem se dozvěděl, že ostatky Anežky České měly být převezeny do Španělska. Spodní čelist měla skončit v Escorialu, kde jsou pochováni králové. Tam je za hlavním oltářem nějakých osm tisíc ostatků. Ty byly sice označeny, ale chyběl k nim seznam. V Římě jsem si v roce 1952 vyřídil papíry, abych měl přístup, kam jsem potřeboval. Dostal jsem se tam, ale chyběl seznam a já měl hledat. Zamkli mě a já nevěděl odkud začít. Hodinu a půl jsem se jen modlil, jak se do toho dostat. Poté přišel správce a zeptal se mne, jestli věřím na zázraky. V ruce měl obálku. V právě došlé poště našel psaní se seznamem ostatků. Najisto jsme šli do skříňky označené »Of Beate Agnes Pragensis«. Zde jsem objevil krásný, čistý chrup Anežky České.“

To, že byly Anežčiny ostatky od onoho nálezu uchovávány u menších bratří, není nahodilé – důvod tkvěl právě v Anežčině vztahu k nim, jakož i ve skutečnosti, že hráli klíčovou roli v jejím svatořečení.

V neděli 17. 11. se tato vzácná relikvie, jakých ve světě moc nekoluje, dočkala na Cvilině slavnostního uvítání, tedy pár dnů po svátku sv. Anežky, jenž připadá na 13. listopad.

Nejde o jedinou vzácnou relikvii, kterou lze ve Cvilině zhlédnout, mj. je zde relikvie sv. Maximiliana Kolbeho v podobě vousu, který uchoval klášterní holič br. Akurcusz Pruszak, OFMConv, poté, co pozdějšího mučedníka oholil po jeho návratu z Japonska, kde si sv. Maximilián nechal narůst vousy. Spolu s ostatky sv. Kříže a sv. Jana Pavla II. je budou moci věřící uctít, kdykoli cvilinský mariánský chrám navštíví.

Podle: <https://www.cirkev.cz/>

Vánoční příběhy pro potěchu duše

Smysl Vánoc

Kdysi za jednoho mrazivého Štědrého večera seděl zamyšleně muž u krbu, ve kterém plápolal oheň, a přemítal o významu Vánoc. „Pro Boha nemá cenu, aby se stal člověkem,“ uvažoval. „Proč by všemohoucí Bůh měl trávit svůj drahocenný čas s někým, jako jsme my? A i kdyby, proč by se chtěl narodit zrovna ve stáji? Ani nápad! Celá ta věc je nesmysl. Kdyby Bůh opravdu chtěl sestoupit na zem, určitě by si našel jiný způsob.“

Náhle muže vyrušil z úvah divný zvuk přicházející zvenku. Přiskočil k oknu a opřel se o rám. Venku uviděl houf sněžných hus, které divoce mávaly křídly a zoufale se plácaly v hlubokém sněhu. Byly jako omámené a pomatené. Zřejmě z vyčerpání odpadly od většího hejna směřujícího do teplejších krajín.

Muži jich bylo líto, a tak se zachumlal do teplého oblečení a vyšel ven. Pokusil se zahnat roztfesené husy do teplé garáže, ale čím víc se snažil, tím víc ptáci zmatkovali. „Kdyby tak věděli, že je chci zachránit,“ pomyslel si muž. „Jak je mám přesvědčit, že to myslím pro jejich dobro?“

Tu ho napadlo: „Kdybych se aspoň na chvíli stal taky sněžnou husou a mohl s nimi mluvit jejich řečí, pak by mě pochopily.“

V náhlém osvětlení si vzpomněl, že je Štědrý večer, a široce se usmál. Vánoční příběh se mu už nezdál nesmyslný. V duchu si představil prostě vyhlížející dítě ležící v jeslích ve stáji v Betlémě. Už rozuměl vánoční záhadě: Bůh se stal jedním z nás, aby nám naši řeči mohl sdělit, že nás miluje, že nás miluje právě teď a že mu jde o naše dobro.

Brian Cavanaugh

*Kolik váží sněhová vločka a jiné příběhy
Vydalo Karmelitánské nakladatelství 2003*

Balíček ve zlatém papíře

Malá Helenka hrozně ráda chodila s babičkou na nákupy. Úplně nejvíc se těšila na nákup, když se blížily Vánoce. Hlavně proto, že se babička nikdy nedala dlouho prosit a Helenka se vracela domů tu s novou knížkou, jindy s omalovánkami nebo s čokoládovým vajíčkem s překvapením uvnitř.

Helenka by si ráda hrála s dětmi, zatímco babička nakupovala v pekárně nebo drogerii, ale všechny děti kolem se tvářily unuděně a nikomu se nechtělo si s ní hrát. Dokonce i babička se snažila mít pochůzky co nejdřív za sebou, protože v obchodech neměl nikdo dobrou náladu a nechtěl se zdržovat jediným milým slovem.

Cestou zpátky babička i holčička mlčely. Držely se za ruku a kolem nich se začal polehoučku snášet sníh.

Doma se babička posadila do svého oblíbeného křesla. Říkala mu „myslíma.“ Chvilí nad něčím dumala a pak rozhodně vstala a zamířila do komory. Za chvíli vyšla s nádherným balíčkem ve zlatém papíře, převázaným červenou stuhou.

Helenka by se ráda podívala dovnitř, ale babička ji vysvětlila, že nemůže, protože to je tajemství. Druhého dne ráno vyšly ven s balíčkem. První, koho potkaly, byl policista, pan Pavouk. Nepříjemný člověk s knírem jako řídítka. S nikým se nebavil a žil sám. Babička mu balíček podala.

„Co s tím mám dělat?“ ptal se udiveně pan Pavouk.

„To je pro vás,“ špitla Helenka.

Policista se na ni užasle podíval. „Co v něm je?“ vyzvídal.

„Přátelství a štěstí,“ prohlásila babička a stiskla mu ruku.

„Babi, viděla jsi, jakou měl radost?“ zeptala se Helenka. „Uděláme ještě nějaké balíčky?“

Babička zavrtěla hlavou: „Kdepak, Helenko, jeden stačí.“

„Tak i já mám nakonec nějaké přátele,“ pomyslel si pan Pavouk. Hned se mu šlo do práce veseleji a cítil, že ho cosi hřeje u srdce. Cestou potkal pana Starého, který zametal ulice. Byl to nesmělý člověk a děti se mu často posmívaly. Když uviděl blížící se uniformu, přikrčil se za vozík s odpadky. Ale pan Pavouk k němu natáhl ruku s balíčkem: „To je pro vás.“

„Děkuju,“ zamumlal nevěřícně a šťastně pan Starý. A tak se spolu spřátelili.

Ale ani pan Starý balíček neotevřel. „Udělám jim radost Dášence,“ říkal si. Dášenska byla drobná holčička s blondátými copánky. Jediná ze všech dětí vždycky pozdravila. Právě měla chřipku. Když pan Starý předal dárek Dášence mamince, pozvala ho na kávu. Jakkmile Dášenska uviděla tak krásný balíček, hned se jí udělalo lépe.

Pohládla zlatý obal a červenou mašli a pomyslela si: „V něm bude určitě moc krásný dárek. Pošlu ho Zuzce na usmířenou.“

Zuzka byla Dášence nejlepší kamarádka, ale dva dny předtím se ve škole pohádaly a jedna druhé přísahaly, že už spolu do konce života nepromluví ani slovo.

Když Zuzka uviděla balíček, rozběhla se za Dášenkou a všechno si navzájem odpustily. Napadlo je, že by takový dárek udělal velkou radost paní učitelce, která jim už delší dobu připadala nějaká smutná.

Když paní učitelka našla na svém stole nádherný lesklý balíček, moc se zaradovala a celý den jí vyučování připadalo veselejší než jindy. Žáci jako by méně zlobili a dávali větší pozor. Když se vrátila domů, odnesla balíček paní Ambrožové, které už děti vyrostly, žily hodně daleko a jí se po nich často stýskalo. Ani paní Ambrožová si však balíček nenechala pro sebe. Darovala ho panu Louskáčkovi. Byl to řezník, a protože ho každý znal jen s velkým nožem nebo se sekrou v ruce, všichni si o něm mysleli, že nemá srdce.

Pan Louskáček si dárek také nenechal... A tak koloval dál a dál a lidé, jejichž rukama prošel, se pak na sebe usmívali a rádi si spolu povídali. Když se Helenka s babičkou za několik dní zase vydaly na nákupy, lidé v obchodech na sebe byli milí a děti měly chuť si hrát. Kdosi pozdravil babičku a vyprávěl jí, co se mu přihodilo a jak jsou lidé z ničeho nic šťastnější, protože dostali nějaký tajemný balíček. Když babička přede dveřmi hledala klíč v kabelce, otevřela jí paní Antošová, která bydlela o patro níž a nikdy s babičkou neprohodila ani slovo.

„Chtěla bych vám popřát veselé Vánoce,“ řekla a podala babičce krásný zlatý balíček s červenou stužkou.

„Děkuju vám,“ usmála se babička. „Nechcete se u nás někdy stavít a popovídat si?“

„Hurá!“ vykřikla Helenka, když se za nimi zavřely dveře a byly samy. „Balíček se k nám vrátil. Tak už mi povíš, co je uvnitř?“

„Nic zvláštního,“ odpověděla babička, „jenom špetka lásky.“

Martinovy Vánoce

(Vánoční povídka podle Lva Nikolajeviče Tolstého)

V jedné vsi žil švec jménem Martin Avdějič. Svou dílničku měl v zemišce, z níž viděl na cestu jen jediným okénkem. Zablédnout sice mohl jen nohy kolemjdoucích, ale mnoho jich poznal podle bot, které spravoval. Měl stále spoustu práce, protože byl šikovný, pečlivý a navíc ani nechtěl moc peněz.

Před mnoha lety, když Martinovi umřela žena a děti, začal si zoufat a vyčítal všechno Bohu. Potom však do jeho rodné vsi zavítal stařec, který putoval po kraji a jehož provázela pověst svatého muže. Jednoho dne přišel Martina navštívit a Martin mu otevřel své srdce.

„Už mě život netěší,“ svěřil se mu. „Ztratil jsem veškerou naději.“

Moudrý stařec mu odpověděl: „Tvé zoufalství pramení z toho, že chceš žít jen pro své vlastní štěstí. Přečti si evangelium a poznáš, jak máš žít podle Boží vůle.“

Martin si tedy koupil Písmo svaté. Zpočátku ho chtěl číst jen o svátcích, ale přinášelo mu takové povzbuzení, že se ho rozhodl číst každý den.

A tak se stalo, že Martin jednou večer četl v Evangelii podle Lukáše o bohatém farizeovi, který pozval Ježíše k sobě domů. Jakási žena, přestože to byla hříšnice, přišla za Pánem, pomazala mu nohy vonným olejem a umyla svými slzami. Pán řekl farizeovi: „Vidíš tuto ženu? Přišel jsem k tobě domů a ty jsi mi nedal vodu na umytí nohou. Zato ona mi je umyla svými slzami a osušila svými vlasy. Ty jsi mi nepomazal hlavu olejem, zato ona mi jím pomazala nohy.“

Martin se zamyslel. Ten farizej musel být jako já. Kdyby Pán přišel na návštěvu ke mně, nezachoval bych se jako on? Pak si u stolu složil hlavu na předloktí a usnul. Znenadání ho probudil hlas. Nikdo tam nebyl, ale přesto švec jasně slyšel tato slova: „Martine! Zítra se dívej na cestu, protože za tebou přijdu.“

Druhý den si Martin raději přivstal. Už za svítání rozdělával oheň a začal vařit zelnou polévku a ovesnou kaši. Pak si natáhl zástěru a sedl si za verpánek u okna. Pořád musel myslet na ten hlas, který v noci slyšel, a tak se spíš díval z okna, než aby pracoval. Pokaždé, když zaznamenal člověka s botami, které ještě nespravoval, otáčel se za ním, aby zahlédl obličej. Prošel kolem nádeník, pak muž s vědry vody. Potom stařik, který se jmenoval Stěpanič, začal odklízet snih před Martinovým oknem. Martin si ho všiml a sklonil se zpátky k verpánku. Ušil asi tucet stehů a znovu se podíval ven. Stěpanič opřel lopatu o zeď a chvíli odpočíval nebo se snažil zahřát. Martin vyšel ven a pokynul mu. „Pojď dovnitř,“ pozval ho. „Pojď se ohřát. Musí ti být velká zima.“

„Bůh ti žehnej!“ odpověděl mu Stěpanič. Vešel dovnitř, oklepal ze sebe snih a čistil si boty tak důkladně, že zavravoral a div neupadl.

„To nic,“ povídá mu Martin. „Posaď se a napij se trochu čaje.“

Nalil čaj do dvou hrnků a jeden podal hostu. Stěpanič čaj vypil jedním hltem. Bylo zřejmé, že by se rád napil ještě trochu. Martin mu znovu naplnil hrnek. Zatímco pili, Martin nepřestával sledovat oknem kolemjdoucí.

„Ty někoho čekáš?“ zeptal se návštěvník. „Včera večer jsem četl o tom, jak Krista pozval domů nějaký farizej a nepřijal ho s patřičnou úctou,“ odpověděl Martin. „Představ si, že by se něco takového stalo mně. Udělal bych všechno, abych ho pohostil, jak se patří! A když jsem pak usínal, uslyšel jsem nějaký hlas: „Dívej se zítří na ulici, protože k tobě přijdu.““

Stěpaničovi při těch slovech vyhrkly slzy. „Děkuji ti, Martine Avdějiči, potěšil jsi mě na duši i na těle.“

Stěpanič odešel a Martin se dal do šití kožené holinky. Když vyhlédl z okna, procházela kolem žena s botami, jaké nosí venko-

vanky. Zastavila se u zdi. Martin si všiml, že je chudě oblečená a v náručí nese dítě. Otáčela se zády proti větru, aby dítě chránila svým oděvem, i když sama měla jen chatrné letní šaty. Martin vyšel ven a pozval ji dál. Doma jí nabídl kousek chleba a trochu polévky. „Jen se najez a ohřej.“

Žena mu nad polévkou vyprávěla, kdo je: „Mám za muže vojáka. Před osmi měsíci ho poslali někam daleko a od té doby o něm nic nevím. Žádnou práci jsem nenašla. Musela jsem prodat všechno, co jsem měla, abych nám mohla koupit jídlo. Včera jsem odnesla do zastavárny svůj poslední šátek.“

Martin se zvedl a přinesl jí starý kabát. „Tady máš. Je trochu obnošený, ale na zabalení dítěte stačí.“

Žena se rozplakala. „Pán ti žehnej.“

„Vem si to,“ pobídl ji Martin a podal jí peníze na vyplacení šátku. Pak ji vyprovodil ke dveřím.

Martin si sedl ke své práci, ale jakmile na okno padl stín, podíval se ven, aby zjistil, kdo jde kolem. Po chvíli uviděl ženu, která prodávala jablka na ošatce. Na zádech nesla těžký vak, který si chtěla přehodit na druhé rameno. Když pokládala ošatku na kámen, odkudsi vyběhl chlapec s potřhanou čepicí, popadl jedno jablko a chystal se stejně rychle zmizet. Ale stařenka ho chytila za vlny. Chlapec se rozkřičel a stařenka ho začala hubovat.

Martin vyběhl ven. Žena hrozila, že chlapce odvede na policii. „Jen ho nechte, stařenko,“ řekl jí Martin. „Odpusťte mu pro Kristovu lásku.“ Stařenka chlapce pustila. „A teď tu stařenku popros o odpuštění,“ přikázal mu Martin.

Chlapec se rozplakal a začal se omlouvat. Martin vzal z ošátky jablko a podal mu ho se slovy: „Já vám to, stařenko, zaplatím.“

„Ten rošťák by si zasluhoval dostat rákoskou,“ zlobila se žena.

„Ale jděte,“ namítl Martin. „Kdyby se za krádež jablka trestalo rákoskou, jak bychom museli být potrestáni my za všechny své hříchy? Bůh nám prikazuje, abychom odpouštěli, jinak nebude odpuštěno nám. A odpouštět je třeba hlavně nezkušeným mladým lidem.“

„Možná máte pravdu,“ odpověděla stařenka, „ale začínají být hrozně rozjívění.“

Když se opět chystala naložit si vak na záda, chlapec se nabídl: „Já vám ho odnesu. Máme stejnou cestu.“

Žena přehodila vak chlapci přes rameno a společně odešli.

Martin se vrátil ke své práci. Mezitím se setmělo a on už přestával vidět na práci. Posbíral nářadí, zametl odřezky kůže z podlahy a postavil na stůl lampu. Potom sáhl na polici pro bibli. Chtěl ji otevřít na stránce, na které nechal záložku, ale otevřela se mu sama na jiném místě. Pak Martin zaslechl kroky a otočil se. Jakýsi hlas mu zašeptal do ucha: „Martine, ty mě nepoznáváš?“

„Kdo jsi?“ zeptal se Martin.

„To jsem já,“ řekl hlas. A z temného kouta místnosti vyšel Stěpanič, usmál se a rozplynul se jako obláček dýmu.

„To jsem já,“ ozval se znovu hlas. A objevila se žena s dítětem v náručí. Usmála se. I dítě se usmálo. Pak oba zmizeli.

„To jsem já,“ ozvalo se znovu. Objevila se stařenka a chlapec s jablkem. Oba se usmáli a opět zmizeli.

Martina zaplavil pocit lehkosti a štěstí. Začal číst evangelium na místě, kde se samo otevřelo. Na první řádce stálo: „Měl jsem hlad a dali jste mi najíst, měl jsem žízeň a dali jste mi napít, byl jsem na cestách a ujali jste se mě.“ O kousek níž našel: „To, co jste učinili nejmenšímu z mých bratrů, učinili jste mně.“ A tak Martin poznal, že k němu toho dne opravdu přišel Spasitel a on že ho dobře pohostil.

Bruno Ferrero
Vánoční příběhy pro potěchu duše
Vydal Portál 2003

Svatý rok 2025

Pozvání Svatého otce Františka a našich biskupů

Draží bratři a sestry,

rádi bychom vás pozvali ke slavení jubilejního Svatého roku 2025, který bude časem mimořádných milostí. Je vyhlášen Petrovým nástupcem jako projev moci, kterou hlava církve dostává přímo od Krista: „Tobě dám klíče od nebeského království: co svážeš na zemi, bude svázáno na nebi, a co rozvážeš na zemi, bude rozvázáno na nebi“ (Mt 16,19). Navazuje také na starozákonní Milostivé léto, rok, kdy se propouštěli zajatí, odpouštěly se dluhy a úroky, narovnávalo se každé bezpráví (srov. Lv 25,8–16).

Svaté roky (nebo též Jubilejní roky) se slaví pravidelně jednou za čtvrt století a mezi těmito Svatými roky mohou být vyhlášeny Svaté roky mimořádné. Svatý rok 2025 bude zahájen otevřením Svaté brány vatikánské baziliky svatého Petra o letošní vigílii Narození Páně, o Štědrém dnu, a skončí uzavřením bran o slavnosti Zjevení Páně, 6. ledna 2026. V jednotlivých diecézích proběhne zahájení Jubilejního roku o svátku Svaté rodiny v neděli 29. prosince 2024.

Jak plyne z již řečeného, význam Svatého roku dalece přesahuje pouhou oslavu výročí v kalendáři. Společně vstoupíme do Milostivého léta, v němž církev jako tajemné tělo Kristovo bude zvlášť hojně čerpat z pokladnice Božího milosrdenství. Ježíšův příkaz z evangelia „Effatha.“ což znamená „otevři se“, může být pro nás povzbuzením, abychom se ani my nebáli při této příležitosti otevřít svá srdce a čerpat u Boha vše, co potřebujeme, především odpuštění a duchovní uzdravení. S Božím odpuštěním jsou v průběhu Svatého roku spojeny také mimořádné odpustky, udělované při poutích na svatá místa a při návštěvě těchto míst. Tyto odpustky lze také získat skrze skutky milosrdenství a pokání. Zvláštním cílem pouti z celého světa se stane Řím, hlavní město církve, kde budou kromě katakomb a bazilik otevřeny i nové cesty po stopách víry a církevních dějin.

V bule s názvem *Spes non confundit*, Naděje neklame (srov. Řim 5,5), již papež František Svatý rok 2025 vyhlásil, nazývá křesťany „poutníky naděje“. Naděje, která je hlavním tématem Svatého roku, se rodí z lásky a stojí na lásce, jež tryská z Ježíšova srdce probodeného na kříži: „Neboť jestliže jsme s Bohem byli usmířeni smrtí jeho Syna v době, kdy jsme s ním byli ještě zneprátení, tím spíše po usmíření budeme zachráněni jeho životem“ (Řim 5,10). Jeho život se projevuje v našem životě víry, který má svůj počátek ve křtu, rozvíjí se přijímáním milosti Boží a je ožívován stálou nadějí, posilovanou Duchem Svatým. Právě Duch Boží nám dává stále světlo naděje a udržuje je zažehnuté jako pochodň, která nikdy nehasne. Křesťanská naděje se nemýlí ani neklame, protože stojí na jistotě, že nic a nikdo nás nemůže odloučit od Boží lásky.

S nadějí chceme prožít Svatý rok také v našich diecézích. Proto vás všechny ve dnech 28. až 30. března srdečně zveme na národní pout' do Říma. Avšak i těm, kteří cestovat nemohou, dává Svatý otec možnost získat dary Božího milosrdenství: při návštěvě lokálních svatých míst ve spojení se skutky křesťanské lásky a pokání. Způsoby a možnosti, jak tyto dary Božího milosrdenství získat, jsou uveřejněny na internetových stránkách www.cirkev.cz.

Boží milosrdenství, z něhož chce církev v průběhu Svatého roku čerpat a upozorňovat na ně věřící i svět, není pro křesťana jen nabídkou, ale i povoláním. Pán zve každého z nás, abychom vnášeli do světa Jeho milost a rozmnožovali ve světě dary, které z ní plynou. Poklady Božího milosrdenství spravujeme ve společenství

církve, proto je Svatý rok naším společným úkolem. V první řadě je příležitostí k novému začátku, pobídkou zastavit se v běhu všedních dní, smířit se s Bohem, přehodnotit svůj život, zkoumat, zda je vzkříšený Kristus jediným smyslem a cílem našeho života.

Takový postoj vyžaduje přípravu, k níž nás papež František vyzývá. Narhuje, abychom se více modlili, abychom častěji přistupovali ke svátosti smíření a pokusili se změnit své smýšlení tam, kde není postaveno na Kristu. Přeje si, aby síla pokání věřících a jejich touha po obrácení zastínila bezbožnost světa, zmítaného neklidem, válkami, zmatky a nenávistí, které vedou ke smrti. Svatý otec nás prorocky volá k intenzivnější modlitbě, která nás spojuje s Pánem, uvádí nás do osobního vztahu s Kristem a probouzí v nás vědomí, že bez Boha nic nezmůžeme, že on je naší jedinou nadějí, vedoucí od smrti k životu.

„Kéž nás naděje přitahuje a dovolme, aby se jí naším prostřednictvím nakazili ti, kteří po ní touží,“ píše Svatý otec v závěru své buly. Totéž vám vyprošujeme také my a ze srdce vám žehnáme, aby Svatý rok 2025 nebyl pro nikoho z vás promarněnou příležitostí, ale aby se stal naopak vaším novým začátkem na cestě k plnosti Božího milosrdenství.

V Kristu a Marii

Vaši čeští a moravští biskupové

List českých a moravských biskupů ke Svatému roku 2025

Podle: <https://www.cirkev.cz/>

HLASY NÁRODA

*Máte již zaplacenou předplatné
na rok 2025?*

**Vpravo nahoře na nálepce s Vaší adresou
je měsíc a rok, kdy Vám předplatné končí**

USA na rok – odběr v kostele: 30.00 USD

USA na rok – poštou 1. třída:

30.00 + 20.00 poštovné = 50.00 USD

Kanada na rok letecky:

30.00 + 35.00 poštovné = 65.00 USD

(prosíme z Kanady posílejte šeky v US dolarech)

Ostatní cizina na rok letecky:

30.00 + 60.00 poštovné = 90.00 USD

Šeky pište pouze na: Czech Mission

Naše adresa:

Czech Mission

9415 Rochester Ave.

Brookfield, IL 60513

Tel.: (708) 255 - 5117 Mobil: (708) 533-1050

Doporučte Hlasy národa svým známým!

VÁNOČNÍ BOHOSLUŽBY

v České katolické misii sv. Cyrila a Metoděje

9415 Rochester Avenue, Brookfield, Illinois 60513

Půlnoční mše svatá

Na Štědrý večer v úterý 24. prosince 2024

9.00 pm ZPÍVAJÍ SE ČESKÉ KOLEDY

9.30 pm Pásmo Václava Renče a P. Josefa Olejníka: Zpěvy u jesliček – chrámová schola

10.00 pm ČESKÁ PŮLNOČNÍ MŠE SVATÁ

O slavnosti Kristova narození

Ve středu 25. prosince 2024

10.30 am SLAVNOSTNÍ MŠE SVATÁ

Při mši zpívá a recituje chrámová schola:

Pásmo Václava Renče a P. Josefa Olejníka: Zpěvy u jesliček

Další bohoslužby

26. prosince – sv. Štěpána 6.00 PM

27. prosince – sv. Jana 6.00 PM

28. prosince – sv. Rodiny 6.30 PM

29. prosince – sv. Rodiny 10.30 AM

30. prosince – 6.00 PM

31. prosince – sv. Silvestra 6.00 PM

Po mši svaté posezení v klubu misie

od 11.00 do 12.00 hod. večer NOČNÍ ADORACE

1. ledna 2025 – Matky Boží Panny Marie 10.30 AM

4. ledna 2025 – Zjevení Páně – Tři králů 6.30 PM

5. ledna 2025 – Zjevení Páně – Tři králů 10.30 AM

Příležitost ke svaté zpovědi vždy hodinu před mší svatou.

K svatému přijímání může přistoupit jen ten, kdo se očistil od hříchů.

Veselé Vánoce a Šťastný Nový Rok!

Česká Katolická Jednota

Fraternal Life Insurance
Since 1879

Insurance & Annuity Products

5349 Dolloff Road
Cleveland, Ohio 44127
(216) 341-0444 • www.czechccu.org

**Přejeme Vám veselé Vánoce
a šťastný celý rok 2025**

Advokátní kancelář H&P Laws s.r.o.
*Právní a realitní služby
na území České republiky*

JUDr. Jaroslav Horký
Sokolovská 6/85,
18600 Praha - Karlín

Tel. +420221719041,
Fax. +420221719059
Mob. +420602205400
jhorky@ak-hp.cz
www.ak-hp.cz

We wish a very Blessed Christmas and
Happy New Year to all our friends
Všem našim přátelům přejeme
milostiplné svátky Kristova narození
a šťastný nový rok 2025

Marik Baken

Funeral Services Ltd.

Barbara Marik Baken

In association with

Conboy's Westchester Funeral Home

10501 W. Cermak Rd., Westchester, IL 60154
Direct Line: (773) 910 – 3400
Chapel: (708) 562 – 5900
e-mail: marikbaken@sbcglobal.net

**Požehnané prožití svátků vánočních
a radostný a úspěšný nový rok 2025
všem krajanům po celém světě**

přeje a vyprošuje
od Pacifiku z Kanady
Čech jazykem a Moravan srdcem

Jan Novotný

*Požehnané Vianoce
a šťastný nový rok 2025*

Vám praje

***Tatras*hip**

Medzinárodná preprava

S našou neobmedzenou prepravnou kapacitou ponúkame všetky druhy námornej nákladnej dopravy a súvisiace služby.

- Zasielani malých balíkov letecky a loďou.
- Objemné náklady, kontajnery na sťahovanie.
- Preprava motorových vozidiel a ďalšie služby.

Adresa

7250 W 90th Street
Bridgeview, IL 60455
Illinois, USA

Telefon: 708 576 8834

Email: info@tatraship.com

Viac informácií na: www.tatraship.com

**Veľa zdravia a šťastia
v novom roku Vám želá**

www.Dr.Simkovic.com
Northwest Dental Center
Doctor of Dental Surgery
Oleg M. Simkovic

Implant Surgery, General Dentistry,
& Oral Care

Mluvíme česky a slovensky
34 let praxe

740 Northwest Highway
Fox River Grove, IL 60021
Ph (847) 639-9300
Nwdental@att.net

Český dům pro poutníky v Římě

Vás srdečně zve
v jubilejním Svatém roce 2025
k návštěvě Věčného města
a k setkání se
Svatým otcem Františkem.

Přejeme Vám i Vaším rodinám
radostné Vánoce a
u jeslíček Kristových
v bazilice Panny Marie sněžné
Vám vyprošujeme Boží pomoc
a požehnání pro celý příští rok.

P. Roman Czudek, předseda
P. Damián Škoda, duchovní správce
a sestry SSJ Jana, Markéta, Jiřina a Lucie

V opraveném poutním domě nabízíme ubytování a
další služby pro jednotlivce a skupiny poutníků.

Dům se nachází 10 minut pěšky od Vatikánu,
autobusové a vlakové spojení je po celém Římě.

Cena za osobu a noc se snídaní je od 40 €,

Via delle Fornaci, 200, 00165 Roma, Italia
Tel: + 39 06 636 256 nebo + 420 577 440 070
www.velehrad.it

Vděčná vzpomínka

*7. prosince 2024 si připomeneme dvacáté čtvrté
výročí úmrtí našeho milého duchovního Otce*

Rev. Maura Ladislava Poučka OSB

Narodil se 21. listopadu 1920
ve Velké Lečici u Příbrami v Čechách.

Vstoupil do benediktinského řádu, kde v arcidiocésii
sv. Vojtěcha a sv. Markéty v Praze - Břevnově

30. srpna 1941 složil řeholní sliby.

Teologii studoval na Karlově Univerzitě v Praze a od roku
1946 v Belgii, kde byl 1. srpna 1948 vysvěcen na kněze.

9 roků působil jako misionář a učitel katolických škol
v Belgickém Kongu v Africe.

Od roku 1965 působil v Chicagu v USA, kde se zapojil
nejprve do práce benediktinů v Lisle, posléze pracoval
především pro naše krajany ve farnosti sv. Prokopa v Chicagu
a nakonec ve farnosti Panny Marie Svatohorské v Ciceru.

Ve svém kněžském poslání byl vyhledáván
jako výborný zpovědník.

Spolu s Otcem Vojtěchem Vítem OSB se významnou
měrou podílel na vydávání krajanských novin Hlas národa
jako redaktor a korektor.

Na věčnost byl Pánem života a smrti povolán
po těžké nemoci 7. prosince 2000.

Odpočívá na klášterním hřbitově opatství sv. Prokopa v Lisle.

**Vzpomínkovou mši svatou budeme za něho
obětovat v kostele České misie v Brookfieldu
ve středu 4. prosince 2024 v 10.00 dopoledne.**

*Děkujeme všem, kdo si na něho
v modlitbě vzpomenou s námi.*

*Mons. Dušan Hladík
a přátelé z České misie v Chicagu*

Bolestná vzpomínka

*S bolestí v srdci vzpomínáme, že před čtrnácti roky
21. prosince odešel na věčnost náš
milovaný manžel, tatínek a přítel, pan*

MUDr. Jiří Podzamský

Narodil se 14. října 1923 v Kopanicích na Slovensku.

Lékařskou fakultu dokončil na Karlově Univerzitě v Praze.

Po roce 1948 odešel do exilu a v roce 1954 se dostal do USA. Byl
vedoucím lékařem v MacNeal Hospital v Berwynu, později
vykonával soukromou praxi. Byl člověkem šlechetného srdce,
pomáhal potřebným a nemajetné léčil zdarma.

Zemřel po těžké nemoci 21. prosince 2010 ve věku 87 let.

Odpočívá na hřbitově Woodlawn ve Forest Park, IL.

**Mši svatou za něho budeme obětovat
v sobotu 21. prosince 2024 v 6.30 večer
v kostele České misie v Brookfieldu**

*Děkujeme všem, kdo mu s námi věnují
chvilu tiché vzpomínky v modlitbě.*

Jiřina Podzamský, manželka

Miara a Georgina Podzamský, dcery v USA

Yvonnka Čarnecká, dcera s rodinou na Slovensku

a ostatní příbuzní v USA, na Slovensku a v České republice

Vzpomínka na zemřelé

*V čase vánočním vzpomínáme na naše milé rodiče
a prarodiče, které Bůh povolal na věčnost*

Karla Tomečka

Narodil se 18. prosince 1927

Zemřel 16. prosince 2018

Boženu Tomečkovu

Narodila se 22. prosince 1931

Zemřela 27. prosince 2018

**Mši svatou za ně a zemřelou Alenu Rasochovu budeme
obětovat v neděli 22. prosince 2024 v 10.30 dopoledne
v kostele České misie v Brookfieldu**

*Děkujeme všem, kdo si na ně vzpomenete
v modlitbě spolu s námi.*

Karel Tomeček, syn

Rudolf Rasocha, zeť

Monika a Simona, vnučky s rodinami

a ostatní příbuzní a přátelé

Upřímná vzpomínka

Letošního 26. prosince 2024 si připomeneme šestnácté výročí odchodu na věčnost našeho milovaného tatínka a dědečka, pana

Cyrila Příkazského

Narodil se 22. října 1917 v Lužicích u Hodonína. V době hospodářské krize se celá jejich rodina v roce 1933 vystěhovala do Argentiny. Zde se v roce 1949 oženil s Blankou, se kterou prožili 59 let šťastného manželského života. V Argentině se jim narodili synové Cyril, Josef a Václav. Cyril Příkazský se také angažoval v mnoha krajanských spolcích v Argentině a organizoval ochotnická divadla. Byl činný v Československém Orlu. Na pozvání Orlů v roce 1961 přesídlil se svou rodinou z Argentiny do Chicaga. Pracoval zde jako soustružník v továrně a narodila se jim zde dcera Marie a syn Ludvík. V roce 1975 byl zvolen za starostu Chicagské jednoty Orlů župy Svatováclavské a tuto funkci vykonával až do své smrti. Mimo to byl aktivním členem mnoha krajanských organizací v Chicagu, angažoval se ve Sdružení československých exulantů, v Národním svazu českých katolíků, v Ústředně moravských spolcích a mnoha dalších organizacích. Dlouhá léta byl členem výboru pro organizaci Československého reprezentačního plesu, nacvičoval a režíroval česká ochotnická divadla, účinkoval v pěveckých sborech, pracoval ve fotbalovém klubu Sparta A.B.A. Chicago, organizoval mnohé zábavy, pikniky a jiné akce. Byl hluboce věřícím katolíkem, ve věře vedl celou svou rodinu, pravidelně navštěvoval naše české bohoslužby a naplno se angažoval v činnosti České misie v Chicagu. Na věčnost byl povolán na svátek sv. Štěpána 26. prosince 2008. Odpočívá na hřbitově Panny Marie Královny nebe v Hillside, IL.

Mši svatou za něho i jeho zesnulou manželku Blanku budeme obětovat v neděli 29. prosince 2024 v 10.30 dopoledne v kostele České misie v Brookfieldu.

Děkujeme všem, kteří si na naše zemřelé vzpomenu v modlitbě s námi

rodina Příkazských

Vroucí vzpomínka

na naše milé rodiče a prarodiče

Františka a Marii Minaříkovy

František Minařík se narodil 11. října 1918 v Kelníkách na Moravě.

Marie Minaříková, rozená Světinská, se narodila 13. prosince 1924 v Dolním Němci. V roce 1943 spolu uzavřeli manželský sňatek. Po komunistickém puči v únoru 1948 odešli i s dcerou Mařenkou přes Rakousko a Západní Německo do USA, kam se dostali v roce 1952.

Žili nejprve v New Yorku později přesídlili do Chicaga, kde se jim narodila druhá dcera Anička.

Nejprve v Chicagu a později v Ciceru měli známé pekařství.

Obětavě po celý život pomáhali našim exulantům a všem potřebným lidem v jakékoli nouzi.

Aktivně pracovali v mnoha krajanských organizacích, především ve Sdružení československých exulantů v Chicagu, v Ústředně Moravských spolcích, v Československém Orlu v exilu a mnoha dalších. Byli též štědrými podporovateli katolické církve a českých farností v oblasti Chicaga.

František Minařík byl povolán na věčnost 26. března 1998

Marie Minaříková zemřela 7. ledna 2011

Oba jsou pochováni v mauzoleu hřbitova Panny Marie Královny nebe v Hillside.

Vzpomínkovou mši svatou za Františka Minaříka a jeho manželku Marii Minaříkovu a její bratry Fr. Ludvíka Světinského a Josefa Světinského a rodiče Světinských budeme obětovat v neděli 6. dubna 2025 v 10.30 dopoledne v kostele České misie v Brookfieldu

Děkujeme všem, kteří si na naše drahé zesnulé vzpomenu v modlitbě spolu s námi.

Marie Dolson, dcera
s manželem Richardem
Anna Minaříková - Vukson
s manželem Michaelem
Colin Kortanek, vnuk s manželkou Jessikou
Justin Kortanek, vnuk s manželkou Kathii
Sofia a Emma Kortanek, pravnoučata

Orloj podobný pražskému v Americe

Byl spuštěn k 50. výročí Národního česko-slovenského muzea v Cedar Rapids, Iowa

Věž s novým orlojem v Cedar Rapids

Ve městě Cedar Rapids v americkém státě Iowa mají první orloj pražského typu s pohyblivými figurami na severo-americkém kontinentu. Slavnostně jej spustili český a slovenský prezident Petr Pavel a Peter Pellegrini 27. září 2024. Astronomické hodiny předvádějí každou hodinu defilé dvanácti postav, které symbolizují profese a běžný život prvních přistěhovalců české a slovenské národnosti.

Ale začněme popořádku. Stát Iowa představoval od počátku české imigrace do Spojených států amerických podobně jako např. Texas, Minnesota či Illinois významné centrum české komunity na americkém Středozápadě. Obyvatelé Iowy, kteří mají české předky, jsou anglicky nazýváni *Czech Iowans*. Podle sčítání lidu v USA roku 2010 se k česko-americké národnosti přihlásilo 51 508 osob, tj. 2,1 % obyvatel státu. Velká česká imigrace do Iowy přišla v druhé polovině 19. a začátkem 20. století. Většinou pocházeli z jižních a jihozápadních Čech. Větší české komunity se tvořily především v Iowa City a nedalekém Belle Plaines, Spillville a především Cedar Rapids, později druhém největším

městě ve státě. Zde Češi v roce 1856 tvořili čtvrtinu populace a vytvořili zde vlastní čtvrť, *Little Bohemia*, později nazývanou *Czech Village*. Čeští katolíci zde měli dva kostely – na kopci sv. Václava a dole u řeky sv. Ludmily. Vedle tohoto kostela byla před několika lety postavena socha sv. Ludmily, která je přesnou kopií sochy z Karlova mostu. Na kopci za městem je hřbitov, kde na pomnicích čteme spoustu českých jmen. Česká kultura a folklor zde zůstává přítomna díky vzpomínkovým akcím, např. festival české kultury *Houby Days* pořádaný v Cedar Rapids. Zde se nachází také české muzeum a knihovna National Czech & Slovak Museum & Library.

Národní česko-slovenské muzeum a knihovna byly založeny v roce 1974. Tehdy založilo několik Čechoameričanů druhé a třetí generace v oblasti Cedar Rapids Nadaci českého výtvarného umění, aby zachovali své české dědictví a kulturu. Sbírky se postupně rozrůstaly a byly umístěny v různých objektech. V roce 1983 začalo muzeum zaměstnávat stále zaměstnance a během 80. let získalo další exponáty a finanční podporu od českých a slovenských přistěhovalců. Během těchto let přijalo muzeum své současné jméno. Pro stále rostoucí sbírky exponátů byla v letech 1993 - 1995 postavena nová budova muzea na břehu

řeky Cedar na kraji tzv. České vesnice. Muzeum bylo slavnostně otevřeno 21. října 1995 za přítomnosti tří prezidentů Billa Clintona, prezidenta USA, českého prezidenta Václava Havla a slovenského prezidenta Michala Kováče. Slavnosti se tehdy zúčastnilo asi 7 000 lidí.

V roce 2008 postihla Cedar Rapids velká povodeň. Řeka se vylila z břehů a zaplavila budovu muzea a knihovny včetně sbírek v depozitářích do výše dvou a půl metru, téměř až po střechu, a poškodila tak velké množství exponátů. Personálu se podařilo na poslední chvíli odvézt a zachránit dva plné kamiony exponátů a knih. Zachráněny byly exponáty zaměřené na folklór a výtvarné umění, úplně zničeny byly však expozice *Pražské Jaro 1968* a expozice zaměřená na následný vpád vojsk Varšavské smlouvy do Československa. Škody se odhadovaly na 9 milionů dolarů. Před povodní, do roku 2008, muzeum každoročně navštívilo okolo 35 000 návštěvníků. Knihovna vlastnila okolo 30 000 českých a slovenských knih. Zhruba 60% exponátů pocházelo z Čech, Moravy nebo Slezska a 40% exponátů pocházelo ze Slovenska. Dvě třetiny nebyly v době povodně vystaveny, a proto nebyly nijak poškozeny. Muzeum mělo sbírku asi 5000 gramofonových desek. Většinu se podařilo

Povodeň v roce 2008 – vlevo zatopené muzeum, uprostřed mezi stromy hodinová věž, vpravo nahoře trčí z vody zábradlí Mostu Ivv

Národní česko-slovenské muzeum a knihovna po přesunu na nové místo a po rekonstrukci

zachránit. Poničené knihy a další exponáty byly restaurovány. Muzeum také dodnes vlastní největší sbírku krojů mimo Českou a Slovenskou republiku, nejstarší z krojů pochází z 16. století. Stát Iowa následně vyčlenil 10 milionů dolarů na opravu muzea a v roce 2008 přispělo české velvyslanectví částkou 405 000 dolarů na jeho rekonstrukci.

Pro obnovu muzea bylo nakonec rozhodnuto, že původní budova bude přestěhována ze záplavové oblasti. I přes škody po povodni zůstala budova se dřevěným skeletem a cihlovou výplní poměrně neporušená. Cena za přesun budovy pak byla mnohem nižší než demolice staré a stavba nové budovy. Muzeum bylo přesunuto asi 150 metrů od místa, kde stálo původně a bylo umístěno na vyvýšeném místě. Jako „podstavec“ byly vybudovány dvoupatrové garáže. Práce na přesunu začaly 15. prosince 2010. Muzeum i knihovna, dohromady vážící asi 1 500 tun byly odříznuty od země a zvednuty na podvozek a na nové místo byly převezeny 8. a 9. června 2011. Budova je nyní situována o 3,4 metru (11 stop) výše než stála původně, zhruba 1 metr (3 stopy) nad hladinou povodně z roku 2008. Muzeum pojmenovalo tento přesun „*Stěhování monumentů*“ (*A Monumental Move*) a celou akci přenášelo v přímém přenosu na internetu. Cedar Rapids mimo jiné také uzavřelo Šestnáctou Avenue a Most lvů (Bridge of Lions), aby obyvatelé mohli tento přesun sledovat naživo. Přesun

zajišťovala Firma Jeremy Patterson Structural Moving. Rekonstrukce byla dokončena v roce 2012 a muzeum bylo znovu otevřeno.

Kromě přestěhování původní budovy na nové místo bylo muzeum výrazně rozšířeno. Jeho rozloha je zhruba 4 600 m², má mnohem více místa pro expozice, rozšířená je příruční knihovna s badatelnou, vedle je rozsáhlý archiv s posuvnými skříněmi, dále jsou zde místnosti pro vzdělávací programy, nový obchod a kanceláře. Je zde malý divadelní sál s 51 sedadly, velký sál pro 400 lidí, podzemní parkoviště pro 65 vozidel, terasa s výhledem na panorama Cedar Rapids a venkovní amfiteátr. Cena přestavby a rekonstrukce byla asi 25 milionů dolarů. V současnosti navštíví muzeum asi 54 000 lidí za rok. Od roku 2018 je prezidentkou a generální ředitelkou muzea Cecilia Rokusek. Kromě stálé expozice, která zahrnuje ukázky cestování a příchodu našich krajanů do USA, jejich život ve městech i na venkově, jejich práci, zábavu i spolkovou činnost, přehled dějin společného Československa i samostatných států a především bohaté dědictví folkloru a národních krojů je na nádvoří muzea vystaven originální domek farmářů a k bádání je k dispozici rozsáhlý archiv a knihovna. Muzeum pořádá bezpočet přednášek, vzdělávacích pořadů, výstav, pracovních dílen, koncertů a besed s umělci a odborníky z České republiky a ze Slovenska.

K 50. výročí muzea byla letos obnovena v areálu muzea hodinová věž. Ta byla postavena roce 1995 vedle původního muzea na břehu řeky. Tenkrát na ni přispěl částkou 250 000 bývalý bankéř a filantrop českého původu Ernie Buresh, který zemřel v dubnu 2022. On také podporoval i současné dílo obnovy. Na jeho počest byla věž nazvána „Buresh Immigration Tower – Burešova věž emigrantů.“ I když byla věž také poškozena povodní 2008 a následně i větrnou bouří 2020, zůstala stát na místě. Vítá návštěvníky České vesnice nebo se s nimi loučí, když přecházejí přes Most lvů, který má připomínat pražský Karlův most, do „Nových Čech“ na druhé straně řeky Cedar. Věž je vysoká 18,5 metru (61 stop) a je tvořena ocelovou konstrukcí, která je obezděna cihlami a obložena betonovými plotnami. Připomíná tvarem věž Staroměstské radnice v Praze. Věž byla v tomto roce opravena a přizpůsobena k instalaci nového orloje a astronomických hodin. Z původní podoby zůstaly klasické hodinové ciferníky na všech čtyřech stranách, které jsou nyní osvětleny. Západní stranu tvoří hlavní průčelí, kde nad podloubím je astroláb s astronomickými hodinami a nad ním dvířka figurálního orloje. Na východní straně je pod ciferníkem hodin socha ovčáckého psa. Stěny na sever a na jih jsou vyzdobeny obrovskými obrazy s motivy z Moravy a ze Slovenska.

Rekonstrukce hodinové věže v roce 2024

Astroláb - složitý astronomický a hodinový mechanismus před instalací na věž

Věž má být ještě doplněna na východní straně slunečními hodinami. Renovace jsou financovány zcela z příspěvků dobrodinců a celkový rozpočet činí 1,6 milionu dolarů.

Při obnově hodinové věže vznikla myšlenka umístit na ni orloj podobný orloji na Staroměstské radnici v Praze, který by ale současně zobrazoval život našich přistěhovalců do Ameriky. Podobných orlojů je jen osm na celém světě a tento je jediný ve Spojených státech. Tento unikát sem nyní láká řady turistů.

Základem orloje je astroláb, složitý astronomický a hodinový mechanismus, který po vzoru historického Orloje v Praze ukazuje nejen čas, ale také polohu slunce a měsíce, souhvězdí zvěrokruhu a další údaje. Vnější, běžový prstenec označuje jednotlivé dny v roce. Ten aktuální je vždy nahoře. Druhý, červený, prstenec ukazuje 24hodinové hodiny se zlatými římskými číslicemi. Zlatá šipka nad tímto prstencem zakončená symbolem slunce označuje aktuální čas, který se tradičním způsobem nemění pro letní či zimní čas. Stacionární modré, červené a černé pozadí je soustředěno kolem nebeské polohy dle souřadnic místního muzea na Zemi. Jak se sluneční kotouč otáčí kolem hodin, překrývá se s modrou sekci během dne, červenou za úsvitu nebo soumraku a černou během noci. Slunce se na černé rafičce pohybuje blíže ke středu hodin podle toho, jak se dny zkracují, a směrem k okraji hodin, jak se dny prodlužují. Zlaté čáry před-

stavující obratníky Raka a Kozoroha spolu s rovníkem označují naklonění Země, když se slunce pohybuje sem a tam přes toto rameno. Astrologický prsten odráží tradičních 12 znamení zvěrokruhu kalendáře, který se otáčí ve směru hodinových ručiček pod sluncem a zobrazuje naši současnou pozici mezi nebeskými tělesy. Na stříbrné rafičce je Měsíc s bílou a černou polovinou, který obíhá dokola a znázorňuje lunární kalendář a měsíční fáze. Hodinový stroj navrhla společnost SPEL, čeští mechanici odpovědní za údržbu pražského Orloje. Na rozdíl od pražského orloje, který je celý řízen mechanicky, tento americký

orloj je už řízen počítačem, od kterého se impulsy přenášejí na astroláb i pohyb figurek.

Nad astrolábem jsou dvoje dvířka, na těch vlevo je zobrazen znak České republiky a vpravo znak Slovenské republiky. Za dvířky jsou dvě točny, na nichž stojí dvakrát šest krásně vyřezávaných figurek. Každá je vysoká téměř čtyři stopy. Slovenský umělec Andrej Haršány je ručně vyrobil ze slovenského bílého dubu. Zatímco figurky v pražském orloji znázorňují 12 apoštolů, figurky v Cedar Rapids jsou navrženy k uctění památky českých, moravských a slovenských přistěhovalců, kteří se v této oblasti usadili.

Řezbář Andrej Haršány instaluje figurky orloje na točnu

Detail figurky ženy v národním kroji, v pozadí ledař s kostkou ledu a harmonikář

Figurky se v otevřených okénkách objevují postupně ve dvojicích v tomto pořadí: Framář a gymnastka SOKOLA, havíř a žena v kroji, řezník a hráč na akordeon, kovář a řeholní sestra, ledař s kostkou ledu a matka s dítětem v náručí, podnikatel a taneční pár. Když se dvířka otevřou, figurky pochodují jedna za druhou a vždy se na chvíli otočí čelem k divákům.

Obraz na boku věže s větrným mlýnem z Kuželova a zpěvačkami a hudebníky z Hornácka

Představení provází krásná česká hudba. Dvě minuty před pochodem figurek hraje ústřední melodie symfonické básně Vltava od Bedřicha Smetany, aby přilákala diváky. Potom horní hodiny na věži odbijí čas a otevřou se okénka orloje a následuje defilé jednotlivých postav. K tomu hraje hudba hlavní téma z Novosvětské symfonie Antonína Dvořáka. Když se dvířka zavřou na konci představení, nekokrha kohout jako na pražském orloji, ale ozývá se štěkot českého ovčáka. Figura tohoto psa je umístěna na zadní stěně věže a jeho štěkot oznamuje každou čtvrt hodinu.

Kolorit celého díla doplňují dva velkolepé obrazy od moravské malířky Lenky Jurečkové. Každý z nich má rozměr přibližně osm metrů čtverečních a skládá se ze čtyř panelů. První motiv je obraz Kuželovského mlýna na Hornácku s postavami dívek, zpěvaček v typických hornáckých krocích s muzikanty. Ti jako by vítali návštěvníky České vesnice. Druhý obraz je motiv slovenského hradu, jako vzpomínka na domov, na vlast. Je to Trenčianský hrad, který vyniká krásou architektury a je také blízko k hranicím Moravy.

Orloj v Cedar Rapids slavnostně spustili v poledne 27. září 2024 český prezident Petr Pavel, slovenský prezident Peter Pellegrini a guvernér Iowy Kim Reynolds. Bylo to téměř 30 let poté, co v roce 1995 navštívili

Američti „apoštolové“ – figurky krajanů pochodují v okénkách orloje v Cedar Rapids

muzeum americký prezident Bill Clinton, český prezident Václav Havel a slovenský prezident Michal Kováč.

*Z různých pramenů připravil
Mons. Dušan Hladík*

Český prezident Petr Pavel (vpravo) s prezidentem Slovenska Petrem Pellegrinim (vlevo) a starostkou Cedar Rapids Tiffany O'Donnellovou při oslavě 50. výročí muzea v Cedar Rapids

DĚTEM

Bůh stvořil svět

Bůh udělal slunce, měsíc, hvězdy a naši zem. Na zemi stvořil vodu, hory, řeky a pevninu. Stvořil také stromy, květiny, ryby, ptáky a zvířata.

První lidé v ráji

Bůh stvořil první lidi Adama a Evu. Byli svatí, žili v ráji a bylo jim dobře. Měli rádi Boha a měli se dostat do nebe.

Hřích prvních lidí

Adam a Eva neposlechli Pána Boha. Dábel je svedl a oni udělali hřích.

Nebe se zavřelo

Bůh hříšné lidi potrestal. Vyhnal je z ráje. Nebe se zavřelo a nikdo se nemohl dostat k Bohu.

Přijde Vykupitel

Bůh lidem slíbil pomoc. Na svět přijde Vykupitel, který všechny zachrání a otevře nebe. Příchod Vykupitele předpovídali proroci. Bude to sám Boží Syn a narodí se v Betlémě.

Panna Maria

V městečku Nazaretě žila zbožná dívka Panna Maria. Bůh si ji vybral, aby se stala Matkou Vykupitele.

Maria a Josef

Panna Maria byla zasnoubena s mužem, který se jmenoval Josef. Ten se měl stát vychovatelem a učitelem Vykupitele.

Anděl u Marie

Bůh poslal archanděla Gabriela k Panně Marii. Oznámil jí, že bude mít dítě. Jeho Otcem bude sám Bůh. Způsobí to Duch svatý a dítě bude Syn Boží. Maria s tím souhlasila. Za 9 měsíců se dítě narodí.

Maria a Alžběta

Panna Maria přišla navštívit Alžbětu. Také ona čekala narození dítěte, i když už byla stará a nikdo nevěřil, že ještě bude mít děti. Alžběta poznala, že i Maria nese pod srdcem dítětko a že to bude Boží Syn. Obě pak chválily Boha.

Anděl u Josefa

Ve snu se také zjevil anděl Josefovi. Řekl mu, že dítě, které Maria čeká bude Boží Syn. Josef mu dá jméno Ježíš a bude se o něj starat jako pozemský tatínek.

Anděl a pastýři

Anděl přišel k pastýřům, kteří v noci hlídali ovečky. Řekl jim, že se v Betlémě narodil Boží Syn, aby ho šli přivítat. Je velmi chudý, leží v jeslicích na seně.

Obětování v chrámě

Když bylo Ježíšovi 40 dní, přinesli ho Maria a Josef do chrámu. Na poděkování Pánu Bohu obětovali dvě holoubata. Byl tam stařec Simeon, prorokoval a chválil Boha, že poslal lidem Vykupitele.

Cesta do Betléma

Císař nařídil spočítání všech lidí. Josef s Marií se šli zapsat do města Betléma. Všude bylo plno lidí. Nikdo je nevzal do domu. Přespali v jeskyni - ve chlévě za městem.

Pastýři u Ježíše

Pastýři přišli do chléva a našli dítěátko a Marii s Josefem. Poklonili se Božímu Synu a dali jim potřebné věci - mléko, chleba a kůže z oveček, aby Ježíškovi nebyla zima.

Hvězda vede mudrce

Když se Ježíš narodil, objevila se na nebi nová hvězda. Mudrci z dalekých zemí z toho poznali, že se narodil veliký Král, Boží Syn a Vykupitel světa. Šli za hvězdou a hledali ho.

Narození Ježíše

V noci se v Betlémě ve chlévě narodil Ježíš, Boží Syn a Vykupitel světa. Maria ho položila do jesliček na seno. Z nebe přišli andělé a zpívali: Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle.

Lidé vítají Vykupitele

Brzy se zpráva o narození Ježíše roznesla po Betlémě. Přišli i jiní lidé přivítat Vykupitele světa. My oslavujeme narozeniny Pána Ježíše každý rok na Vánoce. Už je to 2025 roků co přišel na tento svět.

Tři králové u Ježíše

Hvězda dovedla mudrce - Tři krále - do Betléma. Našli tam Ježíše a poklonili se mu. Dali mu vzácné dary - zlato, kadidlo a myrhu. Tři králové se jmenovali Kašpar, Melichar a Baltazar. Jejich jména a tři kříže píšeme na dveře našich domů a prosíme o Boží ochranu a požehnání v novém roce.

K + M + B + 2025

Jak se měnila česká jména v průběhu staletí

Pokud byste dnes navštívili kteroukoliv porodnici v České republice a podívali se na jmenovky právě narozených dětí, nejčastěji byste se setkali se jmény: Jakub, Matyáš, Eliška a Anna. Jak tomu bylo v minulosti?

V období raného středověku až do 13. století v našich zemích převládala jména slovanského původu. Mezi prostými lidmi byla typická ženská jména: Božena, Ctěna, Doubravka, Háta, Lada, Lubava, Mlada, Svatava, Věra, Vlasta, Zdeňka, Zlata, Zora, Žižňava aj. Muži byli nositeli jmen: Božata, Bujín, Čeněk, Dluhoš, Dobroš, Drahoš, Dušan, Chval, Jaroš, Kocel, Křesina, Mikuš, Mnata, Odolen, Prkoš, Radek, Ráž, Slopan, Vacek, Vacena, Vojen, Zbyšek, Zlatoň, Znanek aj.

Se šlechtou to bylo trochu jiné. Šlechtici často a rádi používali jména složená ze dvou částí. Setkali byste se tehdy s ženskými jmény: Bohdana (žena daná rodičem bohem), Božetěcha, Drahomira (žena, které je drahý mír), Lidmila - dnes Ludmila (žena, která je lidem milá), Zdislava (žena, která má smysl pro čest) aj. Dále pak s mužskými jmény: Boleslav (muž, který je nebo by měl být více slavený), Bořivoj (muž, který boří nebo bude bořit voje nepřátel), Ctirad, Dalimil, Kazimír, Ilorymír, Václav - staroslověnsky psáno Věceslavъ (má stejný význam jako jméno Boleslav), Slavibor, Soběbor, Soběslav aj.

S příchodem vrcholného středověku se země Českého království stále více otevíraly vlivům, které přicházely ze zahraničí. Nejvíce na naše předky působili vlivy s námi sousedící „Svaté říše římské národa německého“. Už od raného středověku k nám přicházeli němečtí kolonisté. Nutno dodat, že se k nám stěhovali na základě pozvání českých panovníků. Zváni byli především lidé znalí obchodu a těch řemesel, která u nás byla nedostatečně rozvinuta. Žádání tehdy byli dřevorubci pro kácení hlubokých a neprodyšných lesů v pohraničí a horníci, kteří by těžili železnou rudu a nerosty, využívané pro získávání zlata, stříbra, mědi, cínu aj.

Aby upevnili svoji moc ve státě, brali si čeští panovníci za manželky německé princezny. Tak se stalo, že ve vrcholném středověku v tělech českých panovníků proudila převážně německá krev. Slovan-

ské krve v nich bylo jenom velice málo. Projevilo se to někdy také ve jménech jejich předchůdců a potomků. Z mnoha tzv. „přemyslovských údělníků“ si připomeňme alespoň 3 z nich. Konrád I. Brněnský na svůj úděl do Brna přicestoval z Prahy roku 1054. Ve Znojme svůj úděl převzal roku 1092 Přemyslovec Litold Znojemský. V Olomouci od roku 1061 působil Přemyslovec Ota I. Olomoucký. Všichni 3 jmenovaní a mnozí další nejmenovaní nosili německá jména.

Od roku 1012 v Praze panující Přemyslovec kníže Oldřich byl nositelem jména, které pocházelo ze staro-horno-německého jména Uodalrich. Význam toho jména byl: bohatý pán. Také jméno českého panovníka knížete Fridricha, česky Bedřicha (panoval v letech 1172–1173 a potom znovu v letech 1178–1189) pocházelo z němčiny. A rovněž 3. český král z rodu Přemyslovců jménem Přemysl Otakar I. (panoval 1198–1230) a 5. český král z téhož rodu jménem Přemysl Otakar II. (panoval 1253–1278) nosili německé jméno, které se v němčině psalo: Ottokar.

Na výběr jmen mělo největší vliv definitivní přijetí křesťanství. Mezi lidmi se už v raném středověku začala objevovat jména známá z četby Pisma svatého. Z hebrejštiny pochází mužská jména Jan a Jakub, z řečtiny Ondřej a Mikuláš, z latiny Pavel a Florián. Z ženských jmen byla tehdy oblíbená jména Markéta, Kateřina a Anna. Tato mužská a ženská jména mají svoje nositele a nositelky i dnes. Dnes hodně časté ženské jméno Eliška bylo ve středověku vyhrazeno pouze šlechticům. Zajímavé je, že ve vrcholném středověku bylo po určité dobu doporučeno dávat

dětem jména, která patřila křesťanským mučedníkům a mučednicím.

V roce 1566 tridentský církevní sněm zakázal dávat jména převzatá z doby pohanství. Tento zákaz se však týkal především řecké a římské mytologie. Staroslovanská ani germánská jména nebyla tímto zákazem dotčena. S blížící se reformací dostávala jedna osoba dvě křestní jména. Jako obvykle šlo o módu, kterou si jako první osvojila šlechta a následně ji přijaly i lidové vrstvy. Šlechta později dávala každému svému potomkovi celou řadu křestních jmen.

Velká změna nastala ve 2. polovině 17. století. Tehdy lidí stále přibývalo, ale jmen nikoliv. Ustálilo se proto používání příjmení. Kromě křestního jména měl každý příslušník rodu ještě po otci zděděné nebo sňatkem získané příjmení. Za vlády císaře Josefa II. (1780–1790) se pak příjmení stala hlavním identifikátorem obyvatel rakouského císařství.

Od bitvy na Bílé hoře (podzim roku 1620) až do konce 18. století, tedy v době rekatolizace českých zemí, byl široce propagován mariánský kult. Díky tomu byla velmi oblíbená jména Marie a Josef. Ve 2. polovině 18. století a na začátku 19. století byla oblíbená jména František, Karel, Barbora a Terezie. Čeští obrozenci se snažili vytvářet nová jména, jako např. Čechomil, Krasoslav, Pravoslav, Krasomila a pod. Tato jména se však tehdy ani dnes neujala.

Ve 20. století k nám ze zahraničí začala pronikat jména: Michal, Nikola, Monika, Mia a pod. V posledních letech přibývají také jména hodně exotická. Na konci ženských příjmení, jako projev emancipace, se v českém prostředí začala psát a vyslovovat dlouhá samohláska „á“. Vyskytují se už také ojedinělé případy, kdy je dívka nebo žena nositelkou mužského tvaru slovanského příjmení. Máme na mysli příjmení, která by mohla, ale nekončí koncovkou –ová. Je to přijatelné v případech, kdy jde o příjmení neslovanského původu, nebo když nositelka slovanského příjmení žije trvale v zahraničí.

*S využitím dostupné literatury
připravil Jiří Kachlík,
Brno, Česká republika*

Jak vznikly české názvy měsíců v kalendářním roce

Naši předkové se snažili žít v souladu s přírodou a podle toho také nazývali roční období: jaro, léto, podzim, zima. Když později rozdělovali rok na 12 měsíců využili mezi lidmi odpozorované skutečnosti.

Rok pro naše dávné předky začínal v měsíci zvaném **prosinec**. Nejpravděpodobnějším původem tohoto názvu je staroslovanské slovo „prosinoti“, které je dnes nahrazeno slovy: prosvítat anebo probleskovat. V měsíci prosinci, který je znám nejkratšími dny a nejdelšími nocemi v roce, slunce na obloze jenom prosvítá „sinými“ mraky. Slovo „siný“ tehdy znamenalo bledý, šedý. Barvy se v tom měsíci jeví jako nevýrazné proto, že v průběhu dne je málo slunečního svitu. Název by také mohl pocházet od konzumace obiloviny nazývané proso.

Měsíc **leden** byl měsícem, kdy v našich zemích většinou „mrzlo až praštilo.“ Led pokrýval všechny vodní plochy, někdy až do velké hloubky.

Původ slova **únor** mohl být ve slově „noření“. Toto dnes již málo používané slovo bylo v dnešní češtině nahrazeno slovy: zanoření, potápění. Jeden z tvůrců dnešního českého jazyka Josef Jakub Jungmann byl v této souvislosti přesvědčen, že měsíc únor dostal svůj název proto, že „led se v tom měsíci noří, láme se a puká.“

O měsíci **březnu** se většina lidí domnívá, že je odvozen od březosti ovcí a koz. V tom měsíci se zvířatům rodí mláďata. Je však také možné, že jeho název byl odvozen od názvu stromu bříza. Ta v březnu raší a proudí v ní míza, kterou lidé odedávna pili. Dává to smysl i proto, že následující měsíc **duben** má svůj název odvozený od skutečnosti, že v tom měsíci strom dub raší.

Zajímavá je historie názvu „máj“. Tento název měsíce se v různých po-

Josef Jakub Jungmann,
český básník, vysokoškolský pedagog a
jeden ze dvou tvůrců moderní češtiny
(* 16. 7. 1773 ve vsi Hudčice nedaleko Berouna,
† 14. 11. 1847 v Praze)

dobách používá všude v Evropě a užíval se i u nás. Současný název měsíce **květen** si vymyslel až Josef Jakub Jungmann při překladu francouzského básnického obratu: „měsíc květin“. Jeho nápad se v našich zemích rychle vžil a v českém prostředí zcela nahradil slovo „máj“.

Názvy měsíců **červen** a **červenec** naznačují, že jde o roční období pro člověka a živé organizmy přibližně stejného významu a téměř stejných vlastností. Koncovka „-ec“ ve slově „červenec“ říká, že tento měsíc přichází po měsíci červnu, a nikoliv naopak. Tato koncovka člověku napovídá, že měsíc červenec je ve vztahu k začátku kalendářního roku časově vzdálenější než měsíc červen. Stejně jako je (vlastní) bratr člověku geneticky bližší než jeho (vlastní) bratranec.

Pro názvy obou těchto měsíců se uvádí několik možných vysvětlení. Nejčastějším vysvětlením je zrání a červenání ovoce v letním období roku. Jejich názvy mohly vzniknout také na základě skutečnosti, že oba měsíce byly obdobím sbírání červce druhu „Coccoidea“. Tento druh hmyzu parazituje na kořenicích byliny zvané „chmerek vytrvalý“ (latinsky: Sclerantus Perennis). Zmíněný črvec se v dávných časech používal k výrobě červeného barviva. Názvy měsíců červen a červenec mohou mít také původ v období života včelích larev, které prostí lidé na venkově nazývali obecným, co do významu neurčitým slovem „červi“.

Ve venkovském prostředí, tam kde lidé pěstovaly obiloviny, pak následovalo období jejich „sírptí“, v dnešním českém jazyku: období zrání. Ze staroslovanského slova „sírpti“ byl pravděpodobně odvozen název kalendářního měsíce **srpen**.

V následujícím měsíci **září** slunce už méně hřeje, ale v průběhu dne ještě poměrně brzy a dlouho svítí, tedy září. Z této skutečnosti byl snad odvozen název kalendářního měsíce září. Jazykoví znalci jsou přesvědčení, že je v tomto slově skryto označení podzimní říje polních a lesních zvířat.

Měsíc **říjen** byl měsícem jelení říje. V následujícím, už opravdu podzimním období, se v lesích, v parcích a na zahradách překrásně zbarvuje listí stromů. Listí potom padá ze stromů na zem. Proto staří Slované tento poslední měsíc kalendářního roku nazývali **listopad**.

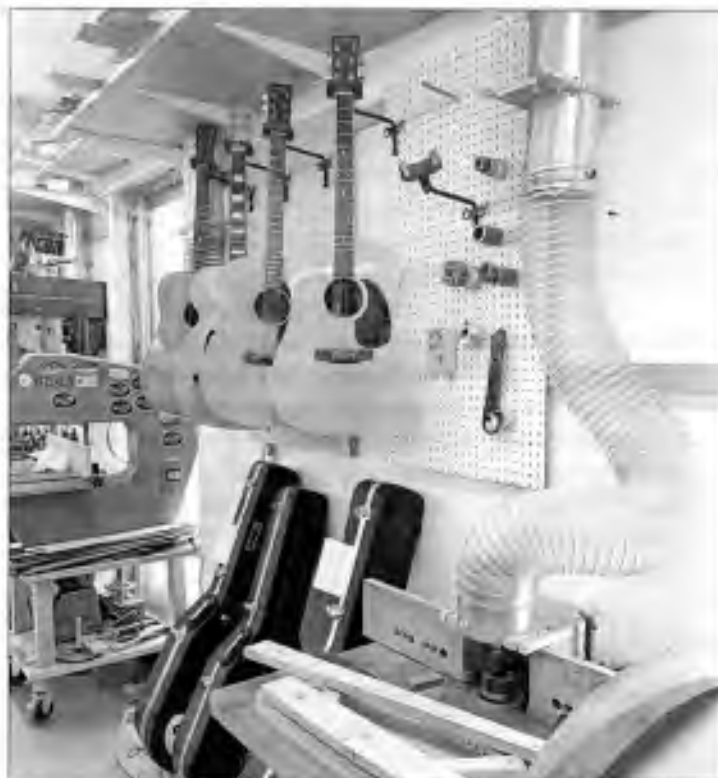
*S využitím „Etymologického slovníku jazyka českého“ autora Václava Machka
připravil Jiří Kachlík,
Brno, Česká republika*

Moje vysněná cesta do Ameriky (3)

Malebná cesta do Silvertonu

Brzy ráno se loučíme v recepci, nastavujeme navigaci a pokračujeme v cestě po státu Colorado, které nás pořád uchvacuje svojí krásou. Jedeme údolím, po obou stranách hory. Provoz slabý, pěkná silnice. Pouštíme radio, staré klasické country písně jsou zde stylové, a tak si propěvujeme společně s Johnny Cashem a Willie Nelsonem. Silnice začíná stoupat a ocitáme se na jakési plošině, kde se naskýtají úžasné výhledy do dále. Na prvním odpočívadle zastavujeme a fotíme. Pod námi, ještě ale daleko vidíme městečko. Cesta začíná klesat a po chvíli vjíždíme do Silvertone.

V dílně výrobce hudebních nástrojů

Kypí to tady životem, jako by zlatá horečka právě začala. Projíždíme hlavní ulicí a natáčíme. Budovy vypadají jako kulisy, ale ne, vše je funkční a v provozu. Hledáme místo na zaparkování a jdeme do jedné z mnohých hospod na jídlo. Kupujeme nějaké suvenýry a nadšení z atmosféry městečka pokračujeme v cestě. Krajina se trochu otevírá do šířky a my začínáme hledat odbočku k domu a dílně zajímavého člověka, který vyrábí hudební nástroje. Tip jsme dostali od muže u benzinky, který nám pomohl vyřešit nějaký problém a hned se dal s Klárkou do řeči. Po zjištění, odkud jsme, kam jedeme a jakou muziku máme rádi, nám dal jeho adresu. Kdo hledá, tak najde. Dva domky na samotě nedaleko rybníka byl náš poslední pokus a vyplatil se. U bližšího, přízemního stavení jsme zabouchali na dveře a otevřel nám muž středního věku. Rozjasnil tvář, když jsme řekli odkud jsme a proč přicházíme. Ocitli jsme se u něho v dílně, plné hotových i rozpracovaných nástrojů, zejména kytar. Nechal rozpracovaný nástroj, provedl nás celou dílnou a líčil svou práci i svůj životní příběh. Úžasný člověk, silný zážitek.

V kostele městečka Ouray nacházíme sošku Pražského Jezulátka

Vracíme se na naši trasu a při debatě o tom, co jsme viděli sjíždíme do údolí, kde nás vítá městečko Ouray. Zajíždíme ke kostelíku, kde mimo Pražského Jezulátka objevujeme knihy od otce Tomáše Halíka. Jsme ohromeni a hrdí zároveň. Sjíždíme k řídce a chvíli rozjímáme. Neradi pokračujeme dál, ale čas je neúprosný. Ráz krajiny se poznenáhlu mění, přibývá zelených ploch a provoz houstne.

Vjíždíme do Montrose a vyhledáváme objednané ubytování v soukromí. Jsme srdečně přivítáni mladým párem, majiteli úhledného domku s velikou zahradou a přítulnou kočkou. Je nám doporučeno, ať se chováme „jako doma.“ Na zahradě stojí lesklý hliníkový karavan nám povědomý typ z filmů z 60. let, časů *Hipies*, náš dočasný azyl. Uvnitř čisto a vše připraveno. S nadšením vybalujeme naše věci, prohlí-

Přátelské přijetí a nocleh v karavanu u hostitelů v Montrose

žime karavan, který je překvapivě rozlehlý a dobře vybavený. Zaujal nás starý gramofon, zjišťujeme je-li funkční. Po večeri a hygieně v koupelně domu uleháme, ale spánek po takovém dni nepřichází v úvahu. Pod gramofonem nacházíme několik desek, jednu od Beach Boys dáváme na plotnu a při této skvělé, nostalgické muzice usínáme...

Ráno se loučíme, děkujeme za originální zážitek a za chvíli nás další velký zážitek čeká. Mexický kostel! Je veliké vedro a před kostelem ohromná, pestrobarevná, živá směsice mužů, žen a dětí. Úžasná mše, spontánní, srdeční lidé svátečně

National Monument v Coloradu

oblečení a po skončení mše před kostelem obklopují faráře a živě gestikulují. My ale máme ještě v plánu indiánské muzeum a tak pospícháme dál. V muzeu kupujeme nějaké suvenýry, prohlédneme zajímavé věci a vyrazíme znovu na cestu. Náš dnešní cíl je Silt 180 mil. Ještě jsme plni všech zážitků a při poslechu country muziky z rádia cesta rychle ubíhá. Po několika krátkých zastávkách, kdy fotíme a nemůžeme se vynadávat na krásné scenérie, přijíždíme do Colorado National Monument. Tady jsme opravdu doslova ohromeni. Mysleli jsme, že už nás nic nemůže překvapit, ale stalo se. Fotíme a točíme tak, že máme obavy z naplnění kapacit našich zařízení, a to nejsme zdaleka v cíli našeho road tripu. Neuvěřitelné scenérie neberou konce, ale berou dech. Vzpamatováváme se pomalu až na dálnici kroučící se podél Colorado River na východ. Tato dálnice v hornatém terénu, místy stojící na pilonech a s množstvím tunelů je opravdu symbolem schopností a kreativity stavitelů. Totéž platí i o souběžné železniční trati. Několikrát přejíždíme řeku a dostáváme se k městu Silt. Hledáme zoufale v navigaci, protože objednané ubytování máme na osamoceném ranči daleko za městem. Jedeme místy polní cestou až konečně dorážíme do dnešního cíle. Jsme spontánně přivítáni majitelem s rodinou a psem Duckem. Večerejme venku a pozorujeme podvečerní krajinu a okolní kopce. Uklidňující chvíle. Usínám na mohutném kanapi v hale. V živém snu, cítím, že se někdo ke mně uložil na kanape. Ne, žádný sen! Sahám po telefonu a svítím. Pes Duck se spokojeně usadil v mých nohou. Co teď? Snažím se ho jemně shodit, ale nechce se hnout. Musím nakonec ohrnout deku i s ním a shodit ho dolů. Zavrčel a odběhl dveřmi, které jsou otevřené do patra. Spokojeně usínám, ale ne nadlouho. Procedura se opakuje...

Osamocený ranč Silt daleko za městem

Ráno nám majitel se smíchem vysvětluje, že Duck je zvyklý spát na tomto kanapi. Srdečně se loučíme s celou rodinou. Na rozloučenou předáváme nějaké dárky z ČR a dostáváme na cestu kus štrůdlu. Před námi je Sulfur Springs náš další cíl 125 mil. - Pokračování příště.

*Ze vzpomínek na cestu do USA
připravil Mirek Bradáč, Česká republika*

Objevitel Ameriky Kryštof Kolumbus nebyl janovský Ital. Byl to Žid, který se hlásil ke křesťanskému náboženství

Necelých 6 století vývoje vědy a techniky stačilo k tomu, abychom si dnes nebyli jisti téměř ničím. Týká se to také původu jednoho z nejznámějších mořeplavců, který je spojován s opětovným objevením Ameriky v roce 1492. Po prozkoumání dochovaných tělesných pozůstatků Kryštofa Kolumba současní vědci zjistili, že jeho DNA nesvědčí o tom, že by byl Italem, jak se dosud předpokládalo. S vysokou pravděpodobností byl španělským Židem. Až dosud platné historické poznatky už delší dobu zpochybňují někteří španělští historici, citování v dokumentárním filmu: „Kolumbova DNA – jeho skutečný původ“ (ve španělském originálu: „Colón ADN, su verdadero origen“).

Podle dosavadního přesvědčení se Kryštof Kolumbus narodil roku 1451 v Janově (dnes italské město Genova), v hlavním městě tehdy bohaté a mocné Janovské republiky. Tedy na území dnešní Itálie. Jeho jméno a příjmení znělo v italštině: Cristoforo Colombo, ve španělštině: Cristóbal Colón, v latině: Christophorus Columbus. Podle experta na forenzní (soudní) medicínu Univerzity v Granadě Josého Antonia Lorenteho výsledky novodobého vědeckého výzkumu s využitím DNA daly jednoznačnou odpověď. Podle ní Kryštof Kolumbus pocházel z židovské rodiny, která žila na západním pobřeží Středozemního moře ve Španělském království.

O tom, že se Kryštof Kolumbus v Itálii nenarodil, ani v časech svého mládí tam nežil, podle autorů výše zmíněného dokumentárního filmu svědčí také dochované písemnosti. Všechny písemnosti, které vlastní rukou napsal Kryštof

Mořeplavec Kryštof Kolumbus
na obraze malíře Sebastiána del Piombo

Kolumbus, jsou psány ve středověké španělštině. Kolumbův jazyk v nich nevykazuje žádné vlivy italštiny, která by podle dosavadního výkladu dějin, měla být jeho rodným jazykem.

Mořeplavcem napsané dopisy a písemné záznamy svědčí o tom, že jejich autor pocházel ze Španělského království. Z území, na kterém v polovině 15. století žila velká židovská komunita. Ta byla výrazně početnější než kterákoliv židovská komunita v tehdejší Itálii. Současní vědci se domnívají, že Kryštof Kolumbus svůj původ, a možná i svoji původní náboženskou víru, záměrně skrýval. V časech své dospělosti se hlásil k italskému původu a k římsko-katolické víře. Na konci 15. století čelili totiž Židé, žijící na Pyrenejském poloostrově, častým a velice nepřijímným perzekucím.

Španělským badatelům se nedávno podařilo objevit přesné místo, kde byl Kryštof Kolumbus poprvé pohřben. Vědělo se, že zemřel dne 20. 5. 1506, ve věku 54 let, ve městě Valladolid ve středním Španělsku, v Království Kastilie-León. V dnešní době se však už dlouho nevědělo, kde přesně byl tento mořeplavec po své smrti pohřben. Skupině historiků a architektů se za pomoci georadaru podařilo určit místo, kde ve městě Valladolid stála kaple, do které bylo s velkou pravděpodobností uloženo tělo Kryštofa Kolumba. Kaple byla tehdy součástí kláštera sv. Františka. Starý klášter byl i s kaplí později zbourán, dnes je na tom místě jedna z nejrušnějších ulic města Valladolid. Nad základy zbořeného kláštera a zrušené kaple bylo v minulém století vystavěno nákupní centrum.

Tělesné pozůstatky Kryštofa Kolumba měly pohnutou historii. V roce 1544 byly, podle přání samotného Kryštofa Kolumba, jeho ostatky převezeny na území dnešní Dominikánské republiky a potom na Kubu. Do Španělského království se nakonec vrátily až roku 1898, tedy po 354 letech. V současnosti je tělo Kryštofa Kolumba uloženo v katedrále zasvěcené Panně Marii, která stojí ve španělském městě Sevilla. Výzkumy Univerzity v Granadě roku 2005 potvrdily, že kosti uložené v sevillské katedrále opravdu patřily Kryštofu Kolumbovi. Slavný mořeplavec byl ženatý a zanechal po sobě 2 syny jménem Diego Kolumbus a Fernando Kolumbus.

*Z dostupné literatury připravil
Jiří Kachlík, Brno, Česká republika*

Zkamenělá paní pod hradem Plumlov

Město Plumlov leží přibližně 8 km západním směrem od moravského okresního města Prostějov. Nachází se na rozhraní Hané a Drahanské vrchoviny v Olomouckém kraji České republiky. Žije v něm cca 2300 obyvatel. Na místě zdejšího zámku stával kdysi středověký hrad.

Gotický hrad Plumlov byl založen na přelomu 13. a 14. století n. l. snad panem Mikulášem I. Opavským. Po roce 1310 pan Mikuláš II. Opavský prodal hrad i s celým jeho panstvím českému králi Janu Lucemburskému. Ten pak hrad i s celým panstvím v letech 1322–1325 prodal panu Vokovi z Kravař.

Páni z Kravař vlastnili hrad až do roku 1466, kdy jejich rod vymřel po meči. Hrad se všemi polnostmi a lesy pak přešel do vlastnictví Heralta z Kunštátu, manžela paní Johanky, dcery posledního mužského potomka Jiřího z Kravař. Po Janu Heraltovi z Kunštátu, který zemřel bez mužského potomka roku 1490, hrad získal Vratislav I. z Pernštejna, který se oženil s Heraltovou dcerou Ludmilou.

Začátkem 16. století byl do středověkého hradu Plumlov vestavěn renesanční zámek. Brzy poté se páni z Pernštejna rozhodli vybudovat si novou rezidenci ve městě Prostějově a pro své finanční problémy plumlovský hrad a zámek zanedbávali. Jejich úpadek dovršil rozsáhlý požár zámku roku 1586. Teprve až další majitel, kníže Karel z Lichtenštejna, zahájil obnovu a rekonstrukci renesančního zámku Plumlov. Vybuodoval v něm arkády na nádvoří zámku a zmodernizoval středověké hradby.

Třicetiletá válka (1618–1648) byla pro plumlovský zámek pohromou. Roku 1619 zámek vyplnilo stavovské vojsko, později ho dobyli, vyplnili a pobořili Švédové. Po skončení třicetileté války byl renesanční zámek Plumlov opraven zprvu jenom provizorně. Potom se jeho majitel pan Karel Eusebius z Lichtenštejna rozhodl pro jeho další přestavbu. Mělo jít o vybudování tzv. „vysokého zámku“, postaveného v tehdy módním manýristickém stavebním stylu. Manýrismus byl přechodovou fází mezi vrcholnou renesancí a barokem.

Stavbu začal v roce 1680 jeho syn Jan Adam Ondřej z Lichtenštejna. Stavba trvala téměř 10 let. Původní plány na čtyřkřídlý „vysoký zámek“ nebyly nikdy uskutečněny. Bylo postaveno jenom jedno křídlo zámku, ani to nebylo zcela dokončeno. Bylo vyzdobeno vysokým, neboli kolosálním řádem, a také štukovou a freskovou výzdobou. (Poznámka J. K.: vysoký, též kolosální řád je architektonické uspořádání, ve kterém sloupy a pilastry procházejí přes více než jedno patro.)

Přibližně o 100 let později, na konci 18. století, byly středověké hradní bastiony zastavěny budovami tzv. „nízkého zámku“. (Poznámka J. K.: bastiony byly mohutné části středověkého opevnění hradu, které záměrně vystupovaly před těleso hradu. Umožňovaly tzv. „křížovou střelbu“ proti nepříteli, který hrad obléhal.)

Zámek a zbytky starého hradu stály vedle sebe až do roku 1801, kdy oba objekty poškodila vichřice. Tehdejší majitel, pan Alois z Lichtenštejna, neměl dostatek finančních prostředků na obnovu obou objektů. Proto nechal zbytky hradu zbořit. Roku 1850 byl zámek pronajat okresnímu soudu a bernímu úřadu. V několika místnostech bývalo vězení, ostatní obyvatelné části zámku sloužily jako byty úředníků.

V roce 1931 byl zámek v rámci pozemkové reformy Lichtenštejnům vyvlastněn a přešel do vlastnictví „Státního pozemkového fondu“. V polovině čtyřicátých let 20. století bylo na zámku zřízeno muzeum, které v něm bylo až do 60. let. Tehdy zámek získaly „Vojenské lesy Plumlov“. Ty nechaly zámek opravit a stáhnout ocelovými lany, aby se nezřítíl. V roce 1994 byl zámek předán do vlastnictví města Plumlova, které zahájilo jeho nejnutnější opravy.

Stará pověst říká, že na plumlovském hradu žila paní, která měla velikou zálibu v ručních pracích. Vyšívala sváteční roucha pestrobarevnými vzory a pletla z vlny kabátky, svetry, rukavice a jiné součásti oděvů. Bývala tak zabrána do práce, že neměla smyslu pro nic jiného.

Neznámý rytíř přináší zakutálené klubičko
(perokresba, J. Kočí, 1936)

Zlobila se pokaždé, když ji někdo od práce vyrušil.

Jednou seděla před hradem na svahu nad rybníkem a zase pletla. Vtom ji klubičko nečekaně vyklouzlo z košíku a skutálelo se dolů k rybníku. Paní se rozhněvala a vykřikla: „Který čert si s tím klubičkem dnes hraje?“ Seběhnout dolů se jí nechtělo a zatoužila, aby jí to klubičko někdo přinesl. Sotva jí ta myšlenka prošla hlavou, stál před ní krásný rytíř a podával jí s úsměvem a s dvornou úklonou zakutálené klubičko.

Užasla paní, radostí a překvapením zčervenala ve tvářích. S díky vztáhla svoji ruku po klubičku. Leč běda! Sotva se dotkla podávaného klubička rytíř s chechtotem zmizel a paní zůstala zírat do prázdna. V údech cítila podivné mrazení. Chtěla vykřiknout, ale hrdlo měla sevřené strachem. Chtěla vyskočit, ale nohy měla těžké a nehybné, jako by byly z olova. Zkameněla. Podnes si na svahu pod hradem lidé ukazují kámen, který má podobu sedící ženy.

S využitím Wikipedie a knihy Karla Kallába „Pověsti hradu moravských a slezských“ připravil Jiří Kachlík, Brno, Česká republika

**Foto na zadní straně:
Plumlovský zámek**

